

На почетку ове књиге забележили смо да, према усменом предању, сви данашњи Душанићи из Прибинића воде порекло из Старе Херцеговине, те да су Душанићи старином Прибињићи, а Душанићи - Липљански старином Симоловићи. У писаним документима Симоловићи се први пут помињу 1370, а Прибињићи 1378. године. Како наводи професор Новак Мандић (у књизи: *Српске породице војводства Светог Саве*) у дубровачким изворима (Дубровачки историјски архив - *Diversa cancellariae XXII, fol. 46, 10. IV 1370*) налазимо да Никша Симоловић (*Simolouich*) из катуна Бурмаза код Стоца 1370. године продаје стоку, а Рајко Прибињић (*Prigbignich*), жупан у Церници је супотписник на повељи босанског краља Твртка из 1378. године.

У овом делу књиге пратићемо претке породице Душанић у Прибинићу од првог њеног становника (при последњем насељавању овог места, у другој половини XVIII века) - попа Горана (рођеног око 1700. године), па све до данашњих дана. Са првих пет поколења Душанића у Прибинићу завршавамо комплетно праћење јер се породично стабло доста грана. Наредна (шесто и даља) поколења свештеника Стевана (проте прибињског) и Косте (проте бистричког - бањалучког) пратио сам у првом делу ове књиге, а у овом делу ћу наставити да пратим само потомство мога прадеде Васкрсија Душанића - Липљанског (1843-1918). Праћење потомства осталих Душанића од петог поколења до данашњих дана остаје да неко касније уради.

О прадеди Васкрсију, нашим дедовима и нашим очевима поред основних података, дао сам и моја сећања или усмена предања која су о њима сачувана. За моје и млађа поколења Душанића - Липљанских дати су само основни подаци.

ПРВА ТРИ ПОКОЛЕЊА ДУШАНИЋА У ПРИБИНИЋУ *(Пој Горан, његова снаја Душана и унук Лазар -Лазо)*

Према усменим предањима које је забележио и прота Стеван К. Душанић, преци садашњих Душанића из Прибинића старином потичу из Старе Херцеговине. (Стара Херцеговина обухватала је, сем територије садашње Херцеговине, и Фочу, Горажде, Чајнице, Никшић, Пиву, Дробњаке и Бањане.) У време пада у турско ропство Старе Херцеговине преци садашњих Душанића су се преселили у Подриње. Ближа локација где су се у Подрињу они населили у писаним документима не постоји, а није сачувано ни у усменим предањима. Из Подриња они се, због турског зулума, селе даље на север и насељавају у Посавину у околини данашњег Шамца (Република Српска).

Поп Горан је био лутајући или путујући свештеник по Посавини. У писаној заоставштини проте Стевана К. Душанића пише да је рођен крајем XVII или почетком XVIII века. Усмено предање говори да је он био један у низу његових предака који су, у тешка времена турског ропства, били свештена лица, која су у народу чували и учвршћивали веру православну. Како наводи Митар Папић (у књизи: *Историја српских школа у Босни и Херцеговини*) *свештеничка служба је врло дуго и на прилично широкој територији прелазила са оца на сина. Има крајева у којима су се овакве “династије” одржале по три до четири стотине година.* Једна од таквих била је и породица Душанић.

Путујући свештеници су у турско време, када је постојало мало цркава и манастира, служили свету литургију по разним местима, такозваним *збориштима*. Обично би се за то изабрала места за које се зна да су ту некада биле цркве или манастири, али и друга места која су због свога положаја, приступачности и заклоњености била народу омиљена. Најпознатије збориште у нашем

крају било је у Липљу на месту разрушеног манастира али и на више других места у суседним селима. Путујући свештеници на тим местима би служили свету литургију (или како су наши преци говорили “држали молитве под чадорима”).

Петар Богуновић, учитељ из Прибинића, пише (у књизи: *Из Усорског краја и околине*) да је чуо од старина који се сећају таквих зборишта, да су чадори били направљени од дебелог домаћег платна чији крајеви су били обрубљени црвеним крстовима за прављење хлада и за ознаку места где се држи света молитва. Путујући свештеници били су већином сељачког рода, живели сељачки, одевали се у сељачко рухо са камилавком на глави. Мало који да је имао мантију по узору грчких свештеника. Са штаком (штапом) у руци, те књигом и другим потребним утварима у торби или бисагама, обилазили су своје вернике и свршавали свете обреде: крштења, покопе, молитве, причешћа немоћних, венчања а често пута састала би се и тројица заједно, да читају “велике молитве” код тешких болесника. Већином су ишли пешице, коња су ретко јашили да не свраћају позорност Турака на себе. Били су у врло уским везама са народом и били им тад једини саветници у свему.

Поп Горан се одликовао великом побожношћу и пожртвовањем за свој, српски, народ помажући му да у тешка времена сачува веру и морал, свест о свом пореклу и наду у скоро ослобађање од турског ропства. Са супругом Милицом (?) имао је више деце од којих су само неки преживели дечији узраст, међу којима је био њихов најмлађи син Ђураш (?).

Ђураш је био ожењен Душаном са којом је имао више деце од којих се у сачуваним списима спомињу по именима два најмлађа сина - Лука и Лазар. Према усменом предању у сукобу са Турцима погинули су Ђураш и син му Лука који је тада био већ стасао за женидбу. Душана је, са најмлађим сином Лазаром – Лазом, одмах сахранили своје погинуле и напустили родно огњиште. У суседном селу им се прикључио и поп Горан који је тих дана тамо обављао свештеничке послове. Свих троје је заједно пошло даље у бекство док се нису зауставили у месту Прибинић, испод Борја планине. Предање каже да се поп Горан управо ту задржао јер је према

усменом предању, знао да старином потиче од породице Прибињић из Старе Херцеговине. Мештани и сада углавном своје место зову Прибињић, а не како се оно званично зове Прибинић.

Тако су се у другој половини XVIII века (око 1785. године) у Прибинић из Посавине доселили поп Горан, његова снаја Душана и унук Лазар - Лаза. Подручје Прибинића тада је било ненасељено јер је неколико година пре тога харала црна куга и тада је забележен велики помор становништва на овом подручју о чему сведоче бројни локалитети по Прибинићу који се зову “*кужна гробља*”.

Поп Горан је већ тада био, за то време, у дубокој старости али је, до последњег дана овоземаљског живота, и даље служио као путујући свештеник у Прибинићу и по околним селима.

Душана је са сином Лазаром - Лазом почела да ствара ново огњиште у Прибинићу. Убрзо после њих у село се почињу досељавати и друге породице, те је у Прибинићу било лакше живети. По Душани ће Лазар добити презиме Душанић и то је једно од ређих презимена код Срба које је настало од женског, а не мушког имена. Споменик где је сахрањена Душана у Прибинићу је сачуван до данашњих дана. Налази се у старом гробљу Душанића званом *Гробићи*, где су се сахрањивали први Душанићи (пре него што је настало гробље *Касимовина* у коме се сада Душанићи сахрањују), а касније су у *Гробићима* сахрањивана умрла мала некрштена деца.

Када се доселио у Прибинић, **Лазар – Лазо** је имао око петнаестак година. После неколико година оженио се Симеуном (?), девојком која се са породицом, непосредно пре удаје за Лазу, доселила у село. Забележена су имена само Лазиних одраслих мушких потомака. Била су то три његова сина: Недељко – Неђо, Игњатије – Игњо, Гаврило – Гавро. Лазо и његови синови су били изузетно цењени у селу и касније ће његов најстарији син Недељко – Неђо постати први кнез прибињски. Када је остао удовац Лазар се, други пут, оженио из Шушњара, Гајића код Градине у Чечави. Његова друга жена је са собом довела из Гаја и два своја сина из првог брака - Ђуру и Ристу - који носе презиме Душанић и славе Ђурђевдан, а њихове потомке и сада мештани Прибинића називају Душанићи – Гајићи. Прота Стеван К. Душанић је забележио да је *Лазар живео 87 година и умро је на исти дан када се и родио.*

Лазо је био веома марљив и настојао је да што боље васпита своје синове. Често им је говорио да би у њиховој породици поново требао да се, чим се за то створи прилика, неко посвети свештеничком позиву и настави дуговековну породичну традицију. Схватао је од коликог је значаја да постоје истински *народни предводници* који ће бринути о духовном опстанку и јачању српског народа, али и о свакој другој заштити народа од турских зулума. Веровао је у своје синове и унуке (који су потом пристизали), али је знао да, у та тешка времена, за то треба имати и економску снагу, а не само добру и јаку вољу. Због тога је настојао да економски, што више, ојача своје домаћинство.

ЧЕТВРТО ПОКОЛЕЊЕ ДУШАНИЋА ИЗ ПРИБИНИЋА
Деца Лазара - Лазе Душанића
(Недељко - Недо, Игњатије - Игњо, Гаврило - Гавро)

Недељко – **Недо**, најстарији син Лазара Душанића, био је први кнез у Прибинићу. Како пише Вук Стефановић Караџић (*Живот и обичаји народа српскога*) кнежеви су главе од села који су били веза између села и државе, односно тадашње турске власти. *Кнеза сеоског поставља село, и избацује, кад му је воља.*

Недељко је са супругом Теодором (?) имао више деце од којих је доживео зреле године само син Танасије – Тане. Недељково земљиште налазило се на месту где су данас Поповићи.

Други син Лазара Душанића био је **Игњатије** – **Игњо**. По њему се његови потомци и данас зову Душанићи – Игњићи. О њему нису, до данашњих дана, сачувана нека детаљнија сећања. Народно предање каже да је, за разлику од остала два брата који су били велики радници и тачно знали шта желе постићи, Игњо био прави хедониста и да је уживао у лагоднијем животу. Избегавао је пољопривредне радове и једино чиме је волео да се бави био је лов и риболов.

Са супругом Анђелијом – Анђом (?) Игњо је имао три одрасла сина Трифуна – Трипу, Димитрија - Митра и Симеона – Симу.

Најмлађи син Лазара Душанића био је **Гаврило** – **Гавро**. Гавро је био веома вредан домаћин али и веома интелигентна и храбра особа. Гавро Л. Душанић био је самоук. У заоставштини његовог унука проте Стевана К. Душанића сачувана је *Породична читуља Гавре Душанића* писана руком.

Самоучко описмењавање на овим просторима имало је доста дугу традицију. Давне 1685. године један ватикански мисионар забележио је да у Босни има више жена и чобана писмених него што ће се наћи у задарској бискупији. Путујући по Босни Јована

Цвијића је изненадио број писмених самоука и у веома забаченим крајевима Босне. Милан Карановић пише (видети: *Самоучка писменост*, Просветин календар за 1928. годину): *Ако се један човек у селу научи читати и писати, а није ишао у школу, за тога се рекне у народу да је самоучки изучио. Самоук се много више цени него онај који је у школи учио. Понос је рода и села и на сваком кораку указује му се пажња и част. Цени се она неодољива и несавладива жеља и тежња да научи читати и писати. Сматра се да ђак самоук има у себи нечег пророчког, светачког и да је он једини у стању да чита, разуме и тумачи староставне књиге. И у народним песмама сусрећемо како се, у афирмативном смислу, спомиње ђаче самоуче*

Гавро је створио јаку породичну економију и формирао оружани одред (*пандура*) од месних младића. Од нарочите важности је било одлука Гавре Душанића да формира оружани одред пандура управо у време када долази до слабљење централне власти у отоманској држави и до самовоље локалних бегова у Босни, те појаве такозваних *читлук - сахибија* који уводе додатне намете хришћанском народу. Управо ће оружани одред пандура Гавре Душанића, како је то остало записано, *цели крај бранила од зулумћара и из шуме и из града. У оно време када је Прибинић имао своје одреде, нико није смео – ни од Турака, ни од кеседија – кроз њега проћи, нити народ пљачкати, глобити и убијати. И тако је цео тај крај био сачуван од сатирања и од разних невоља. Одредом пандура ће после смрти Гаврила руководити његов син поп Коста и ови пандури ће постојати у Прибинићу, како то пише прота Стеван, све док није Швабо уљега у Босну.*

Са турским властима из Тешња Гавро је водио стално *дипломатске* преговоре и успевао да избегне било какве озбиљније сукобе. Турци су знали да Гавро има веома добро обучен и наоружан одред пандура и са тим су морали *рачунати*. С друге стране, Гаврило је Турке с времена на време позивао својој кући и домаћински их примао. Док су трајали преговори свуда око куће су били дискретно распоређени његови добро наоружани пандури, да не буду упадљиви али да Турци стално осећају њихову близину.

На тај начин он је успео да постигне договор да Турци могу улазити у село само у договору са њим, те да се Турцима плаћају релативно мали намети (у договору са Гавром Турци су долазили по намет код Гавриног старијег брата Недељка – кнеза прибињског). Од Турака је добио и пристанак да свога сина Косту школује за свештеника.

Гаврилов син Коста ће наставити, привремено прекинуту, свештеничку традицију Душанића. Двојица синова попа Косте биће такође свештеници, Стеван - прота прибински и Коста - прота бистрички (бањалучки). Најстарији син проте Стевана, Светозар завршиће Српску православну богословију (1924-1929) и више од четири деценије биће на челу Музеја српске православне цркве у Београду. Данас је потомак Гаврила - Гавре (Гаврило – Тодор – Ристо – Сретко – Средоје) Средоје Душанић прота у Бечу (Аустрија).

Тако ће управо Гаврило испунити жеље свога оца Лазара. Школоваће сина за свештеника који ће наставити, на кратко, прекинуту породичну традицију, те створити економски јако домаћинство и формирати оружани одред са којим ће становништво штитити од турског зулума.

За своје време Гаврило је био истински предводник српског народа тога краја. Народ ће са својим пандурима заштитити од турског зулума, те ће то бити период релативно мирног живота и брзог материјалног опоравка српског народа у Прибинићу. Све то Гаврило користи да обезбеди и духовни препород народа. Крајем прве половине XIX века у Прибинићу формира приватну школу за своју и другу децу из места и ангажује (тада веома ретке) учитеље који долазе да раде са децом у Прибинићу, те предводи акцију и са другим угледним Србима тога краја добијају дозволе (фермане) од турског султана за градњу манастирске цркве у Липљу и цркве у Прибинићу. На крају, чим је основана Богословија у Бањалуци, Гавро ће на њу уписати свога сина Косту, који ће потом - као свештеник парохија у Липљу и Прибинићу - предводити изградњу манастирске цркве у Липљу, те цркве и школе у Прибинићу.

Гаврило је са супругом Петром (Пејом), рођеном Јотановић, имао синове Дујака и Константина (попа Косту – пароха прибињског) и кћер Анђелију (Анђу) која се удала за Петра (Пеју) Јотића. После смрти прве супруге, Гаврило је са другом супругом Савицом Ковачевић из Липља имао сина Теодора (Тодора) и кћерку Теодору (Тоду) која се удала у Липље за Филипа Дујаковића. Гаврило је имао и ванбрачног сина Илију са Симеуном Бјелкушом (Ђурином женом кога је мати довела из Гајића у Чечави, када се удала за Гавриловог оца Лазара). Илија је умро 1918. године и (из три брака) имао је 24 деце, од којих су најмлађи Божо (1915) и Ђуро (1917). Деда Божо Душанић је жив и за своје године доброг здравља и невероватне менталне свежине. Његова сећања била су ми од огромне користи при писању ове књиге. Моја баба Тривуна (очева мајка) је праунука Гавре Л. Душанића, односно унука Гаврине ћерке Анђелије и Петра-Пеје Јотића.

ПЕТО ПОКОЛЕЊЕ ДУШАНИЋА ИЗ ПРИБИНИЋА

Деца Недељка - Неде Душанића

(Танасије - Тане)

Танасије – Тане Душанић био је кнез у Прибинићу и са супругом Станојком имао је сина Недељка – Недеу и кћер Николију. У заоставштини проте Стевана К. Душанића стоји и записано да је *Танасијина жена Станојка родила и тројке* али ни о њима ништа више не пише прота Стеван, а и у усменим предањима о томе није ништа сачувано. Недељко – Недеу је, како је то забележио прота Стеван Душанић *млад погинуо секући бор на Чалмапу*, а Николија се удала у Јасенову.

Деца Игњатија - Игње Душанића

(Трифун - Тришо, Димитрије - Мишар и Симеон - Симо)

Трифун – Тришо се оженио **Ђурђијом** која је била претходно удата за Михаила, кнеза из суседног села Липља, удаљеног 15-так километара од Прибинића. Предање говори да су Михаилови старином потицали из Старе Херцеговине из породице Симоловић. Михаило и Ђурђија су били веома леп и стасит пар и живели су веома сложено, мада су били различитих нарави. За Михаила се говорило да је био *веома душеван и наравски човек*, а да је Ђурђија била веома одлучна, права *жена хајдук* у добром смислу речи. И поред тога она је изузетно уважавала Михаила и била увек у његовој сенци. До своје смрти ће га стално по добру спомињати и јавно жалити што их је судбина прерано раздвојила.

Михаило и Ђурђија живели су, за те прилике, веома добро. Били су веома вредан и предузимљив пар. Михаило је као кнез Липља био веома омиљен и поштован од мештана. Често су у његову кућу долазили и виђенији људи из околних места. Нарочито

добре односе одржавао је са породицом Душанић из Прибинића. Предање говори да су били и у кумовским везама, а и једни и други су старином потицали из Старе Херцеговине.

Михаило и Ђурђија су имали сина Васкрсија, а ускоро је требало да им се роди и друго дете. Према усменом предању једнога дана изненада у њихову кућу долази група Турака (тачније потурица, јер су сви говорили српски). Турци су од Михаила захтевали да им закоље два јагњета и почели су се кабадахијски понашати. Убрзо је између Турака, с једне, те Михаила и његове млађе браће Јована и Илије, с друге стране дошло до борбе у којој је убијен Михаило и неколико Турака, а Јован је тешко рањен.

Пошто су у борби пале и турске главе, наредних дана се могла очекивати турска казнена јединица која би побила све (преостале) укућане и кућу и имање опљачкала и попалила. Због тога су одмах, по сахрани Михаила, сви напустили Липље. Како је Јован био теже рањен (и није могао издржати дуже путовање), а Ђурђија са малим дететом (Васкрсијом) и пред новим породом, одлучили су да њих троје (Јована, Ђурђију и малог Васкрсија) Илија спроведе на коњима у Прибинић код пријатеља Гавра Душанића, и касније сустигне остале који су се упутили на север према реци Сави. Илија тако и учини и, оставивши Јована и Ђурђију са малим Васкрсијем у Прибинићу код Душанића, сустиже своје и са њима се пребаце преко реке Саве у Аустрију.

Знали су да ће Душанићи све учинити да помогну пријатељима. Поред тога, Липље је припадало бањалучкој, а Прибинић тешањској нахији, а Гаврило - Гавро Душанић је имао своје добро наоружане мештане пандуре, што су и Турци добро знали и уважавали.

После неколико месеци Јован се опоравио, а Ђурђија је добила другог сина - Луку. Васкрсије је добио дедово име по оцу, а када је Ђурђија родила другог сина Гаврило – Гавро Душанић предложио је име Лука (по своме погинулом стрицу), што је Ђурђија прихватила. Након тога, Ђурђија се удаје за Трифуна – Тришу, сина Игњатија - Игње Душанића, а Јован опорављен одлази и прикључује се својима у аустријској монархији.

Ђурђија ће са Трифуном родити још једно мушко дете, Тодора – Тошу. Усмено предање говори да је Ђурђија у браку са Трифуном била изразито доминантна личност. Ђурђијини синови које је добила са Михаилом – Васкрсије и Лука – наследили су очев карактер, а Тодор – Тоша, кога је родила са Трифуном – Тришом, био је *плаховит* на мајку.

И ако Васкрсије и Лука нису били његови синови, Тришо није никада правио разлику између њих и свога сина Тоше. Ђурђија и Триша стално су деци говорили да су они права браћа и имају иста права на наследство. Деца су се међусобно добро слагала али после смрти родитеља, Тошо је Васкрсију и Луки све чешће давао до знања да живе на његовој очевини и да би требало да је напусте. Васкрсије је већ био ожењен и имао малу децу и пошто су Тошине примедбе биле све учесталије, он је са супругом Јованом, и њиховом малом децом као и млађим братом Луком напустио кућу. Одлучили су се за Јаворову, за место где се налазило добро извориште – врело питке воде. Мало ниже самог врела су направили малу колибу и почели да крче шуму како би имали обрадиво земљиште.

Убрзо после тога Лука се оженио Марицом Миладић и настанио се у Миладићима. Њему је изгледа било “суђено” да се нађе у тој породици. Наиме, једнога дана, у првој години свога боравка у Прибинићу, Ђурђија је радила у пољу и са собом је повела Васкрсију и у колевци понела малог Луку. Колевку са Луком ставила је у хлад (испод дрвета на ивици шуме која је граничила са њивом на којој је радила) и ту оставила малог Васкрсију да се игра. Када се Васкрсије у игри мало удаљио од колевке, из шуме су се прикрале жене и узеле колевку са детом. Ипак Васкрсије је то приметио и почео да плаче. Ђурђија је сустигла жене са колевком. Биле су то све младе жене удате у Миладиће. Рекле су Ђурђији да њих десетак жена из куће Миладића рађају само женску децу и да немају ни једног дечака, те пошто она има већ два сина молили су је да једног уступи њима. Ђурђија је то одбила, али ће се кроз двадесетак година Лука (женидбом) наћи у кући Миладића и његово потомство ће носити презиме Миладић.

Васкрсије и Лука су били од Трифуна – Трише усвојени и добили су презиме Душанић, али ће задржати крсну славу свога оца Михаила. Због тога, за разлику од осталих Душанића који славе Ђурђевдан, потомци Васкрсија и Луке славе Симољдан. Васкрсијини потомци задржали су презиме Душанић али их често називају и Липљански (због тога што по оцу потичу из Липља), Кнежевићи (како их стално спомиње прота Стеван у својим записима – због тога што им је отац био кнез Липљански), те Кисићи (по Васкрсији – Кисији од кога воде своје порекло сви Душанићи - Липљански). Лукини потомци прихватили су презиме Миладић али су задржали да славе Симољдан.

Димитрије – Митар је имао три одрасла сина: Лазара, Нанију и Марка. Марко Митров није имао деце. Лазар је имао синове Бошка и Радована, а Нанија синове Новака – Нову и Уроша.

Симеон – Симо је имао три одрасла сина: Станка, Танасија – Тану и Цвијетина – Цвију. Станко није имао мушке деце и код његове кћерке се приженио Јосиповић из Беба. Танасије и Цвијетин отишли су и приженили се ван Прибинића. Танасије се приженио у околину Прњавора и задржао је своје презиме и своју крсну славу. Један од његових потомака је Петар Душанић, оснивач и власник *Компанија Душанић* из Прњавора. Цвијетин се прво приженио у Липљу, а када му је умрла жена, одселио се у место Појезна код Дервенте и преузео је славу породице у којој се приженио (св. Трифун), али је задржао презиме Душанић. У истом месту и данас живе неки од његових потомака, други су у суседним местима Доњи Церани и Горњи Детлак, а неки у иностранству. Недавно ми се из Немачке јавио један од његових потомака – Сретко, који живи и ради у Немачкој. Сретко Душанић је од својих старијих слушао да су се доселили из Прибинића и зна све своје претке до Цвијетина - Цвије. Сретко Душанић је ожењен Немицом (Vianca von Morandell) са којом има кћерку Тијану и сина Слободана. Слободан је, по директној мушкој линији, дванаеста генерација Душанића.

Деца Гаврила - Гавре Душанића
(Дујак, Констiантин - Косiа, Анђелија - Анђа,
Теодор - Тодор и Теодора - Тода)

Дујак је имао два одрасла сина: Луку и Саву. Лука је имао сина Васкрсију – Кисију и кћерку Лексију која ће се удати за Михаила (Васкрсије) Душанића – Липљанског, а Саво синове Тому и Душана, те кћерку Аницу.

Константин – Коста, протојереј, прота липљански и прибињски. Свештеник Коста Душанић, рођен је 04.05.1835. године од оца Гавре и мајке Петре (звана Пеја), а умро је 09.09.1911. године. Био је ожењен Савицом Ковачевић из Липља са којом је имао пет синова (Јована – Јову, Глигора – Глигу, Ђорђа, Стевана – проту прибињског и Косту – проту бистричког (бањалучког), те три кћери (Цвијету - удата у Ђукиће, Јоку и Јованку - удата за Ристу Вуковића свештеника у Липљу). Јово није имао деце. Глигор је имао сина Васу и кћери Виду, Анђу и Вишњу, а Ђорђе сина Јована - Јову.

О Кости Г. Душанићу, проти липљанском и прибињском детаљно смо писали у првом делу ове књиге (видети: *Црква и први свештеници у Прибинићу*).

Анђелија (Анђа) се удала за Петра (Пеју) Јотића. Њихова унука Тривуна је мајка мога оца Бранка.

Теодор - Тодор је имао три одрасла сина: Недељка – Неду, Стевана – Стеву и Ристу. Недо је имао сина Милутина, Стево сина Раду и кћерке Милицу, Јелену – Јелу и Цвијету, а Ристо сина Сретка (чији је син Средоје данас прота у Бечу).

Теодора –Тода се удала у Липље за Филипа Дујаковића.

НАШ ПРАДЕДА - Шести поколење -

Васкрсије Душанић – Липљански рођен је 1843, а умро је 1918. године. Био је ожењен Јованом Радоњић која је рођена 1854, а умрла 1926. године. Сахрањени су у Прибинићу на узвишењу централног дела старог гробља Касимовина.

Усмено предање говори да је Васкрсије био веома вредан и *трпелив*, те да се одликовао *бистрином ума*. Када се нашао у колиби у Јаворови, са супругом Јованом и децом је неуморно радио. Крчио је шуму око колибе како би добио више обрадиве површине и стално увећавао стадо свиња и оваца. У то доба како то пише и Вук Стефановић Караџић (*Живот и обичаји народа српскога*): *човек се под владом Турском могао преселити из једног села у друго кад му је драго било, могао је начинити кућу на пустој земљи где му је драго било, и себи крчити њиве и ливаде и садити воћњаке и винограде колико му је драго било.*

Пошто није било слободне обрадиве земље у околини, а било је много ничије шуме Васкрсије са својом породицом крчи шуму за своје ново имање у Јаворови, на подручју које се налази на надморској висини изнад 500 метара. Прво је направио колибу па затим искрчио шуму за њиве и ливаде. Касније ће засадити воћњак и виноград и направити праву, за то време, велику кућу. Очигледно је да се наш прадед Васкрсије “надао” великом потомству.

Та кућа, која је изграђена 1899. године, још постоји у Јаворови на огњишту Душанића – Липљанских. Стара кућа Душанића Липљанских је једна од ретких кућа у овом крају подигнута у претпрошлом (XIX) веку, а која је релативно добро очувана и ми, садашњи потомци Васкрсија Душанића – Липљанског, морамо је сачувати и за наредно потомство. У старој кући сада нико не живи,

а поред ње су подигнуте две новије куће у којој данас живе Васкрсијине праунуке: Даринка (кћер Влајка Јовановог) са супругом Мирком Марковићем и Стојанка (кћи Данила Михаиловог) са супругом Миленком Бубићем (потомком Васкрсијиног брата по мајци Тодора – Тоше Душанића). Стојанка и Миленко зими живе у својој београдској стану, али су у Јаворови изградили лепу кућу где бораве од раног пролећа до касне јесени. Илија Мирков ту више не живи али одржава воћњак и има стадо оваца, тако да свакодневно долази из *Таћевине* на старо огњиште у Јаворову.

Васкрсије и Јована су живели веома сложно. Њихов син Јован говорио је да су били *исте, благе, нарави* и да не памти да су се *било када препирали и подигли глас на било кога*, те да *мој син Влајко и његова Јована живе како су живели моји родитељи*. У Јаворови (испод брда Курјачица према Поповића њиви) и сада постоји извор питке воде који је наша прабаба уредила и који се и данас зове *баба Јованина вода*.

Васкрсије и Јована су имали више деце, од којих су зреле године доживели кћерка Милка - Миља (1872 - 1928) – и три сина: Михаило (1885 - 1914), Јован (1888 - 1961) и Илија (1896 - 1946).

НАШИ ДЕДОВИ **- Седмо поколење -**

Деца Васкрсија Душанића - Липљанског **(Милка - Миља, Михаило, Јован, Илија)**

Милка - Миља (1872- 1928) се удала за Ђорђа Малића (1875 – 1937) са којим је имала синове Душана (1908-1939) и Бранка (1917-2001), те кћери Госпаву (1899-1950), Тому (1913-1937) и Криту.

Душан (1908-1939) се оженио Ковиљком Ђукић (1904-1978) са којом је имао три сина: Радована (1923-2001), Ристу (1928-1995) и Слободана (1932-2002). Душанов син Ристо се оженио Маром из Херцеговине и са њом добио кћерку Наду (1951) и сина Драгана (1952).

Бранко (1917-2001) је са супругом Зорицом Јевросимовић (1924-1989) имао шест кћерки: Милену (1939), Криту (1940), Јованку (1942), Љубицу (1944), Стану (1946) и Сенку (1969), те два сина: Милорада (1949) и Драгољуба (1955). Бранкова кћерка Милену удала се за Божу Јовичића (1936-1994) и са њим има троје деце, два сина: Драгу (1957) и Здравка (1966), те кћер Љубицу (1962). Бранкова кћерка Криста удата је за Јована Панића (1938) и имају сина Бранка (1961) и кћерку Љиљану – Љиљу (1964). Бранкова кћерка Јованка удата је у Чечаву за Милоша Малића (1940) и имају синове Милана (1962) и Младена (1964-1994). Бранкова кћерка Љубица удата је за Недељка Јотића (1940) и са њим има два сина: Миладина (1970) и Милана (1972-2002). Бранкова кћерка Стана удата је у Блатницу за Миладина Тривуновића (1944) и са њим има синове Горана (1968) и Зорана. Бранков син Милорад ожењен је Босом Петровић (1962) и имају кћерку Татјану (1982) и сина Ђорђа (1984). Бранков син Драгољуб ожењен је Надом Цвијовић

(1954) из Црне Горе са којом има троје деце: синове Данка (1978-1999) и Сашу (1991), те кћерку Сању (1980). Бранкова кћерка Сенка удата је у Фочу за Данка Томовића (1967) и имају кћери Јану (1997) и Иву (2000).

Госпава се удала за Сава Вуковића са којим је имала два сина: Благоја (1927) и Мила (1940-1999), те кћери Милеву (1929) и Крису (1934). Госпавин син Благоје Вуковић са супругом Зорицом Маринковић има синове Милорада, Радована, Нову и Драгана, те кћери Ђуку и Милеву. Радован Б. Вуковић са супругом Радмилом Поповић има Весну и Ведрану. Милева се удала за Божу Станковића и имају три кћери: Јелену, Божану и Раду, те унукe Јовану и Милану (од кћерке Јелене и зета Стојка Петковића). Госпавин син Миле са супругом Стојом Бебић има синове Драгана и Слађана и кћери Миливојку и Мирјану, те унукe Младена (од кћерке Миливојке и зета Жарка Дењуза), Владана и Тијану (од кћери Мирјане и зета Туђе Стјепановића). Госпавина кћерка Милева са супругом Ристом Радоњићем има синове Недељка, Млађу, Славка и Миливоја и кћери Боју и Миливојку, те унучад: Бојана, Предрага и Миодрага (од сина Недељка и снаје Стоје), Милана и Милену (од сина Млађе и снаје Милке), Александру, Сању и Стефана од сина Славка и снаје Љиље), Смиљку, Божану и Александру (од кћери Боје и зета Боже), Роберта и Мају (од сина Миливоја и снаје Јелене), и Јелену (од кћерке Миливојке и зета Радивоја Несторовића). Госпавина кћерка Криста са супругом Драгомиром Миловановићем има синове Мирка, Мила, Зорана и Златка и кћери Милеву, Милену и Зору, те унучад: Игора и Горана (од сина Мирка и снаје Радојке Миладић), Светлана, Славишу, Сању и Славенка (од кћери Милеве и зета Стојана Игњића), Сашу и Горана (од кћерке Милене и зета Драгише Јовичића), Милијану, Дарка и Маријану (од сина Миле и снаје Марије Михаиловић), Кристина (од сина Зорана и снаје Љиље Душанић), Слободана и Драгану (од кћерке Зоре и зета Миливоја Миловановића).

Тома са супругом Велимиром Јотановићем имала је две кћери: Ружу (1930-1946) и Милосаву (1933), те два сина Милоша (1935) и Витомира (1937-1946). Томин син Милош оженио се Загорком Малић (1942) из Лукавца са којим има синове Мићу (1960) и Славка

(1962). Мићо (1960) је ожењен Иванком Мајс (1961) из Пореча и имају сина Жељка (1982) и кћерку Жељку (1986). Славко (1962) са супругом Божаном има две кћерке: Данијелу и Дацу.

Криста са супругом Лазаром Липовчићем имала је сина Славка и кћер Мирјану.

Бошко Мишић је забележио да је прву ригловану кућу у Прибинићу изградио Ђорђе Малић, а прву зидану кућу његов син Бранко.

Михаило је рођен 1885. године. Био је ожењен Лексијом (рођеном 1888. године), кћерком Луке (Дујака) Душанића.

Аустроугарска власт је деда Михаила мобилисала и упутила у рат против Србије. Не желећи да ратује против своје српске браће на фронту је одмах покушао да пребегне на српску страну и у том покушају је и убијен (1914. године).

Мештани Прибинића које је аустроугарска власт послала у рат упућени су на разна ратишта. Деда Михаило је био на српском, а његов брат Илија на италијанском фронту. Многи су били упућени и на руски фронт. По правилу, већина Срба који су били на српском и руском фронту покушавали су да пребегну Србима или Русима, јер нису хтели да ратују против своје браће - Срба, а нити *браће по вери* - православних Руса. У томе су неки успели, а неки као деда Михаило, нажалост, не. Срби који су пребегли Русима могли су да остану у њиховој војсци и ратују против Аустроугарске или да буду пребачени у Грчку и прикључе се српској војци и касније учествују у пробоју Солунског фронта и ослобађању српских земаља. Из Русије се тада упућују на Солунски фронт дивизије добровољаца Срба. Тако су се мамин отац, Марко и његов брат Мирко (који су на руском фронту, као аустроугарски војници, успели да пребегну на другу страну - Русима) различито определити. Деда Марко ће се пријавити и као српски добровољац, учествовати у пробоју Солунског фронта и у ослобађању своје земље, а деда Мирко остаће у Русији и у своје родно место ће се вратити тек 1920. године.

Неколико година после погибије мужа Михаила, Лексија се удала у Чечаву за Данила Продановића са којим је имала још четворо

деце. Са Лексијиним другим мужем, Данилом Продановићем, Душанићи – Лиљански су одржавали скоро родбинске односе и Лексија је често долазила у Прибинић где су остала њена и Михаилова деца. Старији мештани причају да је Лексијин син из другог брака - Војин много лично на Стеву, сина Лексије и Михаила.

Михаило и Лексија су имали петоро деце: Стевана – Стеву (1906 - 1977), Петра (1908 - 1911), Павла (1910 - 1912), Десанку (1912 - 1987) и Данила (1914 - 1987). Данило се родио неколико дана после очеве (Михаилове) мобилизације у Првом светском рату.

Јован је рођен 25.11.1888. године. Деда Јован је био ожењен Тривуном Јотић (1889 – 1923) из Прибинића. Умро је 22.12.1961. године и сахрањен је у Прибинићу у гробљу Касимовина, поред трагично настрадалог брата Илије, а испод гробова родитеља (Васкрсија и Јоване), те гроба супруге Тривуне. Баба Тривуна је умрла млада, живела је само 34 године, а са дедом Јованом имала је седморо деце: четири сина и три кћери.

Деда Јован је био веселе и благе нарави, побожан и правичан човек. Од мештана је био нарочито цењен као изузетно морална и мудра личност, те је од својих суседа из прибињске парохије више пута биран за председника Црквеног одбора. Знао је веома лепо и интересантно да прича па су многи желели да буду у његовом друштву. За то време био је висока и веома развијена особа. Прича се да му у *рвању није било равна* и да је све војнике побеђивао за време служења у аустроугарској војсци.

Када је био дете у Прибинићу није постојала школа, али је он, код попа Косте Г. Душанића и Теодора С. Поповића (који су неку од деце у Прибинићу подучавали читању, писању и рачунању) стекао почетно образовање, а касније је много и сам радио на томе, тако да је за то време био доста *начитан* (како су то стари говорили). И ако без формалног образовања, деда је лепо писао и течно читао. Знао је скоро целу српску епску поезију напамет и волео ју је рецитовати, а понекад, уз гусле, и отпевати.

Војску је служио у Будимпешти (тачније Будиму - како је он говорио) и Бечу као гардиста цара Франца Јосифа. За време војног рока научио је нешто и мађарски и немачки језик. Говорио

је да му је војска била велика школа, да је тада много тога корисног видео и научио (у великим варошима – како је он говорио). Једино је жалио што је служио у окупаторској, а не српској војсци.

Када је избио Први светски рат у војску су мобилисана два његова брата - деда Михаило и деда Илија, а мобилизација је мимоишла деда Јована јер је непосредно пре тога добио кћерку Криту. Нажалост његов старији брат - деда Михаило ће погинути у рату, а његов отац - прадеда Васкрисије је преминуо 1918. године, тако да деда Јован, са својих тридесет година живота, остаје у кући најстарија *мушка глава* и постаје старешина домаћинства или кућни старешина. У вођењу домаћинства млађи брат Илија ће му бити *десна рука* али ће му и сви укућани, својом марљивошћу и лојалношћу, помоћи да домаћинство Душанића-Липљанских постане једно од најугледнијих.

У периоду између два светска рата, домаћинство је и економски доста ојачало. Томе је допринело, пре свега, сложено и све бројније, здраво и вредно домаћинство, али и стално унапређење начина пословања. Многе новине у пољопривреди које је видео по Мађарској и Аустрији, те слушао о искуствима од других војника у аустроугарској војсци, деда Јован је примењивао у своме домаћинству. Поред поседа кога су имали у Јаворови, крчили су шуму и на *Липовој Глави* (на граници са селом Чечава) и тамо створили нови посед од кога су имали приносе, ништа мање од старог поседа из Јаворове. Успели су да купе и земљу у селу Прибинићу поред пута Бањалука – Добој (такозвана *Ћаћевина*) где су саградили воденицу на реци Усори која је до данашњих дана сачувала првобитни изглед и једна је од ретких која и сада ради.

Непосредно пред Други светски рат (да би се подстакли и на предузимљивост) за младе чланове домаћинства је уведен такозвани *особац*. Особац је представљао посебну економију коју је имао појединац из заједничког домаћинства. Сви чланови домаћинства и даље су обављали заједничке послове за домаћинство, а поред тога свако је могао да створи свој *особац* (најчешће је то било пчеларство, гајење дувана и производња ракије) и да ради на својој индивидуалној економији. Приходе које су појединци оства-

ривали на својој економији могли су да користе према своме нахођењу.

О томе како је и зашто домаћинство Душанића – Липљанских од прогнаника из шумске колибе, за само 40-50 година, постало једно од најугледнијих слушао сам од многих старијих људи у Прибинићу, који су пре свега истицали да је породица била здрава, вредна и изузетно сложна у којој се знао ред и на челу које је била веома ретко морална, умна и мудра личност. Али мени је остао у сећању и један разлог који је наводио деда Јован. Деда је често причао да су се његов отац Васкрсије, он и његова браћа – Михаило и Илија - сви одлично оженили. То је учинила и већина, али не сви, од наших синова – говорио би деда Јован. Међутим, никада нико није чуо од њега да је јавно о нечијој појединачној женидби износио своју оцену. Деда је говорио да су он и његова браћа од оца слушали да стално треба да имају на уму да ће њихове жене бити мајке њихове деце, те да је битно да је *младина породица угледна, а невеста здрава и честита*.

Мени је била интересантна и његова прича о начину како се он оженио Тривуном, унуком Петра-Пеје Јотића и праунуком Гавре Л. Душанића. Када је постао младић Јован се *загледао* у младу и лепу Тривуну из – тада – богате породице Јотић, са којом је као дечак често заједно чувао стоку. И Тривуна се *загледала* у кршног али сиромашног Јована и *признала* му да би се удала за њега. То је Јован саопштио своме оцу и ускоро су просци били код Јотића. Али отац Тривунин није хтео да своју *газдинску кћер* да у *Јаворову у кућу сиромашних Душанића – Липљанских*. После тога младенци су се сами договорили и Тривуна се, без очева пристанка, удала за Јована који ју је довео у Јаворову. У кућу Јотића одлазе *миритељи* али Тривунин отац не жели да се сагласи са одлуком кћерке. После неколико безуспешних преговора, на крају Тривунин отац пристаје, под условом, да младожењини за младу морају да *плате* (предају Јотићима половину својих свиња и оваца), те да таст (пунац) младожењи пред свима, при мирењу, *удари један добар шамар*. Договор би постигнут. Душанићи - Липљански су отишли на мирење у Јотиће који су их лепо дочекали. Стока је по

договору из Јаворове дотерана у Јотиће, а Јован је добио шамар од Тривуниног оца. Деда каже да то ипак није ни био шамар, поготово не добар (како је договорено), *него је зет био поглађен по образу*, а када су младожењени кренули кући у Јаворову, Јотићи су им вратили сву њихову стоку и још толико своје стокe дали у мираз.

Када је 1941. године била окупирана Југославија, окупатор је у теслићком крају све *виђеније Србе* пред Видовдан узео као таоце и затворио у Теслићу. Тиме су желели да спрече Србе да подигну устанак на - за Србе свети дан – Видовдан. Из Прибинића су као таоци били затворени још прота Стеван К. Душанић и трговац Богдан Поповић. Неколико дана после Видовдана они су пуштени кући. Међутим, већ 10. јула прота Стеван Душанић и трговац Богдан Поповић (сада са породицама) бивају поново затворени у Теслићу. Сви они су живели у центру села тако да су Душанићи – Липљански из Јаворове за то благовремено сазнали и одмах су поставили *извиднике* како би могли приметити и обавестити остале ако се неко непожељан приближава кући у Јаворови.

Ускоро се појавио камион који се зауставио пре уласка у шуму јер није постојао проходан пут до куће у Јаворови. Из камиона су изашла четири наоружана жандарма и кренула према нашој кући. О томе су укућани одмах обавештени и већина се сакрила у шуму. У кући су остале само жене са малом децом. Недалеко од куће, у заседи, остали су чича Драгутин и тата са пушкама (наша кућа није имала тада више од две пушке). Договор је био да пушке употребе само у случају ако жандарми покушају да некога од жена или деце поведу као таоце. Пошто у кући нису никога нашли сем жена са малом децом жандарми су продужили у Липову Главу. Тамо су у кући затекли само малог Анђелка. Из Липове Главе су се жандарми поново враћали у Јаворову. Стално су их, од Јаворове до Липове Главе и назад, неприметно на довољној удаљености пратили наоружани чича Драгутин и тата. Када су жандарми били близу куће у Јаворови чича Драгутин и тата су *задували у пиптаљке* и почели да пуцају у ваздух. Жандарми су узели капе у руке, побегли до камиона и вративши се у Теслић испричали да су Душанићи -

Лиљански избегли из своје куће, те да је Јаворова пуна четника. Како то пише Бошко Н. Петровић (*у књизи Братоубилаштво и парадокси једног тешког времена*) био је ово први отпор интернацији на нашем подручју који су извели Душанићи и спасили се.

После тога мештани су у селу формирали своје одреде, тако да у Прибинићу није никада успостављена власт такозване Независне Државе Хрватске. Ти одреди су у току рата углавном сачували локално становништво од ратних страдања и Прибинић је имао свега неколико погинулих све до краја рата, када долази такозвано *ослобођење* и партизани убијају (најчешће без суђења) велики број месних четника и њихових симпатизера.

Деда Јован је млађим члановима породице, од којих су многи дуже или краће време били у четничким јединицама, стално говорио да, као и увек, у ова тешка времена треба да буду уз свој народ и да сада, више него икада, морају остати људи и треба да спасавају сваки људски живот. *Ко убије било које људско биће, убио је човека у себи* – често је понављао укућанима.

За време рата у нашој кући су сачувана од сигурне смрти два младића којима је живот *висио о концу* - један партизан (у ратно време када су у Прибинићу били само четници), а други четник (на крају рата када је у Прибинићу била нова *револуционарна* комунистичка власт). То је учињено без обзира не велики ризик којим је због тога била изложена цела породица у та, тешка ратна и поратна - *револуционарна*, времена. Овде преносим записано сећање Михаила (Драгутина) Јованова на партизана Ђулета и четника Бору.

Партизан Ђуле. Крајем 1942. године чобани из наше куће, у потрази за одлуталом стоком у шуми према селу Чечава, нашли су поред пешачке стазе у једном жбуну партизанског војника у бесвесном стању. Када су дошли кући о томе су обавестили остале и деда Јован одмах пошаље момке из куће да болесника донесу. Војник је боловао од тифуса. Болесника су почели да лече народним лековима (масаже јабуковим сирћетом, облоге од белог лука, чајеви од лековитих шумских трава и др). Болесник се релативно брзо опоравио и испричао је да се зове Мирко Ђулибрк, да је из Мале Руишке код Босанске Крупе, те да је као болестан остављен од партизанске јединице која

је туда пролазила (била је то Прва пролетерска бригада под командом Коче Поповића). Молио је да остане у нашој кући. Добио је одећу од наших момака и код нас остао неколико година. Сви су га звали Ћуле. Углавном је чувао свиње, а плео је и сепете и шешпире од ражане сламе.

По завршетку рата, 1945. године у Прибинићу је била лоцирана нека крајишка партизанска јединица и свака кућа морала је да носи храну тој јединици. Из наше куће храну је носио чича Влајко и причајући са интендантом те јединице сазнао је да је из истог села као и Ћуле. Када се вратио кући испричао је то Ћулету и он наредног дана са чичом Влајком однесе храну крајишкој јединици. Када је Ћулета угледао његов земљак, интендант, обрадовао се. Загрлили су се и изљубили. Ћуле је остао у партизанској јединици. Чича Влајко је и наредних дана носио храну и виђао се и са Ћулетом, који му је рекао да је заиста из Мале Руишке код Босанске Крупе, али да је његово право име Бранко Славуљ, а не Мирко Ћулибрк. Неколико дана после тога када је чича Влајко донео храну, крајишке партизанске јединице није било. Ћуле је са јединицом у току ноћи отпутовао из Прибинића.

Касније ће Драгутин упутити писмо на име Бранка Славуља из Мале Руишке код Босанске Крупе и добиће одговор од Бранка Славуља који пише, да се вероватно ради о забуни, да он никада није био у нашим крајевима, али позива Драгутина да дође код њега. Нажалост, до тога сусрета никада није дошло.

Четник Боро. У Србији је, у јесен 1944. година, уз помоћ Црвене армије, успостављена нова власт и остаци четничких јединица су уништавани или заробљавани, а један део се пребацио преко Дрине и повлачио се на Запад. Једна група четника Драже Михајловића заробљена је и затворена у Прибинићу негде почетком 1945. године.

Међу заробљеним четницима био је и младић из Србије Боро Симић из села Милошевац, општина Велика Плана. Боро Симић је био млад и није био учесник Другог светског рата у Србији. Борин отац Драгиша био је у партизанима и постаће први председник Месног народног одбора у Милошевцу. Када су четници (међу којима је било и његових најбољих другова из села) под

налетом Црвене армије и партизана, кренули из Србије, он им се прикључио желећи да са њима побегне на Запад. И тако у повлачењу према Западу заробљен је са својим друговима од стране партизана и притворен у Прибинићу.

Групу од 12 заробљеника, партизани су једне вечери свезали. Свима су руке (на леђима) биле повезане и постројени су у колону по два (шест парова) и од почетка до краја колоне су били још свезани једним конопцем који је пролазио између тела и руке свакога од њих. Рекли су им да их воде из Прибинића у затвор у Теслићу. Повело их је тако свезане шест наоружаних партизана. По један је био испред и иза, а по двојица са стране колоне.

Бори је то било сумњиво пошто Теслић није тако близу (удаљен је 15 километара), а већ се приближавао сумрак. Када су изашли из села Прибинић већ је пао мрак. Приметио је да му руке нису најбоље свезане и успео је да их ослободи, али је и даље симулирао да је везан и није ништа предузимао.

Када су напустили Прибинић и зашли дубље у шуму, партизани су се са колоном заробљеника зауставили на једном малом узвишењу. По два наоружана партизана су приклекли са обе стране колоне са пмајсерима на готовс. Остала два војника су одложили оружје и почели од чела колоне да кољу једног по једног заробљеника. Боро је био пети пар и када је видео шта га чека, одлучио је да покуша да бежи. На два метара са његове стране био је један од наоружаних партизана. Сачекао је тренутак када је тај наоружани партизан погледао према челу колоне и муњевито је скочио преко њега. Партизан се збунио, пао и испустио пмајсер, а Боро је бежао низ страну у шуму. Убрзо су се зачули пуцњи испалени за њим али га, срећом, ни један метак није погодио. Боро је бежао све дубље у шуму. После дужег трчања стао је. Ноге су му биле кржаве. Бежећи кроз шуму по мраку ногама је ударао по пањевима и палом дрвећу.

Нашао се сам у шуми и у крају који му је непознат. Није знао шта да ради. Рано ујутру приметио је да недалеко од њега пролази једна група сељака. Били су то мушкарци из породице Пешта који су пошли у шуму да донесу дрва кући. Један од њих, Јово Пешта, је мало заостао за групом. Капљао је и покушавао да себи

припали дуван. Боро је одлучио да му се јави. Испричао му је истину шта се догодило и питао га је где би се могао склонити. Јово му је рекао да су гадна времена и да је терор тако страшан да људи не смеју да ризикују животе. Било му је жао Боре и после малог размишљања рекао му је да покуша да некако дође до куће Јована Душанића - Липљанског у Јаворову. Ако било ко буде спреман на такав ризик, у ова гадна времена, то могу бити Душанићи (Липљански). Рекао му је да је то изузетно душевна и поштена породица и да уколико не буду смели да га прихвате сигурно га неће никоме пријавити. Објашњавао му је како кроз шуму да дође до куће Душанића - Липљанских. Пошто је то било компликовано, Боро је стално запиткивао о неким детаљима пута. На крају Јово рече Бори нека остане ту, а он ће када однесе дрва кући доћи поново и показаће му пут до куће Јована Душанића.

Боро је остао али није смео да ту и сачека Јову. Бојао се да га Јово не пријави партизанима и да дође потера која ће га ухапсити или ликвидирати. Одлучио је да сам покуша да пронађе кућу Јована Душанића према објашњењима које је чуо од Јове. Пред вече је стигао на узвишицу са које је видео кућу и около људе који раде. Пришао је најближем и питао да ли је то кућа Јована Душанића. Када је чуо потврдан одговор замолио је да га одведу до домаћина.

Деду Јовану је испричао истину. Деда Јован је наредио да се Бори превију ране на ногама, постави софра и да се одмах преодене у чобанско одело. Србијанско одело које је Боро имао на себи су сакрили на сигурно место. У прво време Боро је са нашим чобанима спавао у колиби у шуми чувајући свиње. Тек када су од Јове Пеште сазнали да га је он упутио у Јаворову и да о томе никоме није ништа рекао, Боро је био код куће са напима, облачио се и радио је као и остали момци из куће. Са свима се одлично слагао, осим са Ћулетом - другим придошлицом у кући Јована Душанића. Између њих је стално долазило до сукоба, па се морало водити рачуна да не буду заједно, те су распоређивани на разне послове како би се мање сусретали.

Боро је говорио да је његов отац Драгиша имућан и сналажљив човек, те да му је потребно само некако ступити са њим у везу, а његов отац би нашао начин како да га одведе за Србију. Писати нису смели (јер се пошта сигурно прегледа), а путовати у то време је било тешко, а за Бору без било каквих докумената или друге из куће која још има једног члана домаћинства који се као четник крије у шуми, потпуно неизводљиво. Међутим, после извесног времена из Немачке су почели да се враћају заробљеници. У Прибинић се вратио из заробљеништва из Немачке Грујица (Коста) Јотић. (Припадници југословенске војске из Прибинића који су заробљени и одведени у Немачку, поред Грујице били су и: Милутин и Мило Душанић, Томо и Мирко Остојић, Милан Илинчић, Петко Малић, Душан Мишић, Мирко Маринковић, Бошко Момчиловић, Бошко Димитрић и Митар Миљановић. Милутин Душанић ће после ослобођења из заробљеништва отпутовати у САД, а сви остали ће се вратити у Прибинић.) У договору са Бором чича Драгутин издиктира Грујици писмо које треба да пошаље Борином оцу Драгиши. Грујица у писму Драгиши пише да се управо вратио из заробљеништва из Немачке и да је тамо срео његовог сина Бору, па уколико жели да нешто више сазна о њему нека дође код њега у Прибинић.

Борин отац Драгиша је тада био председник Месног народног одбора у Милошевцу и када је добио писмо одмах је кренуо на пут. Стигао је до Теслића и ту преноћио код свога доброг пријатеља (земљака или пријатеља са одслужења војног рока) који је тада у Теслићу био један од кључних људи у новој власти. Сутрадан је дошао до куће Грујице Јотића. Грујица је нешта радио ван куће и када је неко од укућана дошао да га о томе обавести он је рекао нека госта погосте и кажу да ће он брзо доћи. Оставио је посао и отишао у Јаворову и убрзо се са чича Драгутином вратио својој кући. Борином оцу су испричали истину и сва тројица су кренули у Јаворову где се Боро састао са својим оцем.

У Прибинићу се Борин отац Драгиша кратко задржао и вратио се у Теслић, испричао све своме пријатељу. Пријатељ није смео да ризикује да обезбеди потребна документа него је рекао

Драгиши да је боље да се он врати за Србију и да онда дође са неопходним документима за Бору како би га могао одвести кући. Убрзо тако и би учињено и Боро се са оцем врати својој кући у Србију. Боро Симић се у Прибинићу, у нашој кући, задржао само неколико месеци.

Боро Симић је после Другог светског рата био пољопривредни рекордер и наши су га више пута и видели на ТВ екранима. Чича Вељко, који је радио као отправник возова, неколико пута је после тога био код њега у Милошевцу. Боро се радовао сваком њиховом сусрету, али свима је у селу представљао чича Вељка као друга из Југословенске народне армије. У страху од последица које би могао да има, Боро Симић није никоме причао о својој босанској епизоди из 1945. године.

Почетком 1946. године партизани убијају деда Јовановог брата Илију, а после тога целокупну нашу породицу интернирају у Посавину, у – по злу чувено усташко - место Балеговац, које је тих дана преименовано у Ново Село (општина Оцак), где проводе годину дана. У Посавини ће се родити Душан чиче Драгутина, а нешто касније ће се девојкама из тог краја оженити пет момака из наше куће. Наши су се у Посавини углавном дружили са српским становништвом из суседног села Доња Дубица. Изнад свега покирало их је страдање који су Срби на овом подручју преживели у тек завршеном рату. Наши су били пријатно изненађени материјалним богатством посавских у односу на прибињске породице и колико се у Посавини материјално лакше и боље живело. За 30 килограма жита која се у Посавини добијала за једнодневни рад код других (надницу), требало је радити целу седмицу (6 радних дана) у Прибинићу.

С друге стране, посавске породице нису биле тако сложне, а нашим се чинило да посавски Срби нису ни *довољно чврсти у вери православној*. Живот у складу са хришћанским правилима, ревност у вери, углед који је црква и свештенство уживало било је много мање наглашено у посавској него у њиховој – прибињској – средини.

По успостављању нове, комунистичке, власти у Прибинићу деда Јован бива неколико пута затваран због противљења колективизацији која је тада вршена (није хтео да своје домаћинство добровољно прикључи Сељачкој радној задрузи) и неизвршавања (наметнутог нереално високог) обавезног откупа. Због тога је више пута у затвору у Добоју данима држан у подрумима (*са водом дубине до једног метра - до појаса*, како је деда говорио). Због аграрне реформе која је спровођена, наши су морали да поделе заједничко домаћинство које је бројало 40-ак чланова. Када сам био дете у Јаворови су већ биле три куће Душанића – Липљански: Влајка (деда Јована), Мирка (деда Илије), и Данила (деда Михаила). У *Липовој Глави* је била кућа Стеве (деда Михаила), а у *Ћаћевини* Драгутина (деда Јована). Тата је радио у Прибинићу као шумар и ми смо становали у кући у центру села (такозваној Шумарији), а чича Вељко у Прибинићу у згради железничке станице где је радио као отправник возова. У Посавини су се оженили и остали да живе три сина деда Илије – Бошко, Богосав и Милан – а његов син Анђелко живео је и радио у Сарајеву. Татин четврти брат Милета се оженио и живео је у Ружевићу код Теслића.

Деда Јован је живео у Јаворови са породицом свога најстаријег сина Влајка. Када се тата одселио из Прибинића (пролеће 1955) деда Јован је зиме проводио код нас у Посавини, а ми смо свако лето одлазили у Прибинић.

Лета која смо проводили у Прибинићу била су прилика да се видимо са нашом бројном породицом која је тада долазила на старо огњиште Душанића – Липљанских у Јаворови. Тада сам могао да слушам и многа сећања старијих о историји краја и наших предака. Деда је највише волео да седи пред старом кућом, за столом испод винове лозе која је правила леп хлад, а у касно лето ширио се и пријатан мирис грожђа *тамјаника*.

Када је било време за јело улазило се у стару кућу где се налазио велики дуги сто за којим је могло да седи 30-ак људи. Пре него што се седне за сто, отварала су се врата *дедине собе* у којој је, на источном зиду, била наша икона – Свети Симеон Богопримац. Испред иконе би стао деда, а за њим сви остали – прво, одрасле

мушке главе, затим жене (са малом децом) и на крају ми одрасла деца. Деда је изговарао наглас молитву, а ми остали смо за њим понављали. Молитву испред наше иконе деда би завршавао са:

*Молитвама, Боже, Твог старог љубимца,
Симеона светог, дивног Богопримца.*

Тек после тога сви би одлазили за сто. Деда би стојао на челу стола и наглас изговорио *Молитву господњу - Оче наш*. Сви би се прекрстили и сели да једемо. На крају јела, деда би поново устао (ми сви, такође, за њим) захвалио се Богу, похвалио домаћице - стопанице и наглас изговорио молитву:

Благодаримо Ти, Христе Боже наш, што си нас нахранио земаљским Твојим добрима, не лиши нас Небеског Царства Твога; но, као што си дошао међу Ученике Твоје и дао им мир Твој, тако дођи и међу нас и спаси нас. Молитвама Светих Отаца наших, Господе Исусе Христе, Боже наш, помилуј нас и спаси нас. Амин. После тога, сви би се прекрстили и удаљили од стола.

Молитве у току дана су биле честе и биле прилагођене за сваку пригодну прилику. Многе од њих су вероватно локалног карактера. Када је ујутру устао деда би се умивао уз такође пригодну молитву: *Добро јутро, 'лађана водица, помого нас Бог и Света Богородица...* итд. Још увек се сећам, молитве која се изговара пред полазак на починак, коју сам научио од деде и изговарао је сваку вече пред спавање, све до доласка на студије у Београд:

*Ој, Господе вишњи Боже
и Анђелу хранитељу заштитниче мој,
заклоните ме и сачувајте
од сваке муке и беде
и душманске руке.
Сјам, сјам
Христа Бога спомињам.
Небеса се отворише,
Анђели се поклонише,*

све душице редом стапе,
 некрштене побегоше,
 а крштене остадоше.
 Крсти Боже име моје,
 где ја спим – да заспим,
 да зла санка не усним,
 кад устанем да не уздахнем.
 Господе Боже наш,
 што згреших овога дана
 речју делом и мишљу,
 опрости ми као благ и човекољубив.
 Подари ми миран и тих сан;
 пошљи ми свог Анђела чувара
 који ме заклања и чува од свакога зла.
 Јер си ти чувар душа и тела наших,
 и Теби славу уносимо,
 Оцу и Сину и Светому Духу,
 сада и увек и у векове векова.
 Амин.

Тата је 1955. године премештен службом у Посавину у веома богато место Горњи Жабар, 20-ак километара западно од Брчког. Горњи Жабар се данас зове Пелагићево - по Васи Пелагићу који се у њему родио. После две године тата је поново премештен и ми смо се нашли у Брезовом Пољу (муслиманска чаршија 15-ак километара источно од Брчког на путу према Бијељини) где сам ја одмах, те 1957. године, пошао и у школу.

Две зиме које је деда провео са нама у Пелагићеву мање се сећам него, наредних четири зиме из Брезова Поља. У Пелагићеву ме је деда учио да пишем, читам и рачунам. Ја сам то са задовољством чинио јер је деда то радио са толико стрпљења и љубави, али и на неки веома необичан и за дете лако прихватљив начин да је све то за мене било много интересантно и забавно. Тако да сам у време поласка у први разред већ знао да пишем и читам ћирилицу, бројим до сто, сабирам и одузима до двадесет, те бројим на немачком и мађарском до десет.

Често нам је навече у госте долазио и дедов вршњак, деда Гавро Стакић, који је из аустроугарске војске, у Првом светском рату, пребегао Русима и преко Сибира и Кине на крају стигао, као добровољац, на Солунски фронт. Деда Јован се код деда Гавре много распитивао за мајчицу Русију (често је говорио: *ми Срби треба да се уздамо у Бога на небу, а на земљи у нашу цркву, у се и у браћу Русе*) али и за Кину и често је понављао да је од оца и старијих људи, још као дете слушао, да ће жути људи овладати светом.

Волео сам да слушам њихове интересантне разговоре. Они би после *лепе беседе* тражили да им *навијам* грамофон (јер тада још није било електричног осветлења у селу) и *пуштам лепе песме*. Нарочито су волели да слушају старе народне песме: *Знаш ли драга ону крушку ранку, Јечам желе, Ој, јаворе, јаворе, ти си дрво најбоље, Да зна зора, Ја загризох шаренику јабуку, Звезда тера месеца* и друге.

Када смо, пак, били у Брезовом Пољу скоро сваку вече, када је деда био код нас, долазио је дедин вршњак Мухарем Кукић и они су водили дуге и веома интересантне разговоре. Мухарем је био, за то време, такође (као дед Јован) крупна особа копчастих и широких рамена и огромних седих бркова. Мухарем је увек имао раздрљену кошуљу, седа и маљава прса на којима се на мразу стварало иње. Темпераментно је причао и често се песницом ударао по грудима која су, од силине ударца, громко одзвањала. Волео сам да слушам његов моћни глас и разуздани смех.

Мухарем је радио као кириција и са својим коњима је лети стално био на путу. У младости је био велики кавгација и своје мегдане волео је у детаље да описује. На путовањима Мухарем је сусретао разне људе и о њима је сликовито причао. Сећам се да је једном питао деду Јована како то да он прича само о добрим људима и да ли је он сусретао и лоше људе. Деда му је одговорио да је увек настојао да се дружи са добрим људима, а труди се да лоше људе избегава, а ако их је и сусретао није волео да их сећа и да их спомиње. *Зашто да свој овоземаљски живот трошим дружећи се и причајући о лошим људима, када има толико добрих људи око нас, као што си ти Му'ареме*. Деда Јован, као и већина Срба, при

изговору муслиманских имена, изостављали би слово х, те су уместо Мухарем говорили Му'арем, уместо Мухамед - Му'амед, Хасан – Асан, Хусеин – Усеин итд.

Мухарем је био изузетно цењена личност у свим суседним српским селима. На простору између Брчког и Бијељине (преко 40 километара) сем муслиманске чаршије Брезовог Поља сва су села српска. За време Другог светског рата власт у такозваној Независној Држави Хрватској на том подручју сем гостујућих Хрвата и муслимана чинили су и неки муслимани из Брезовог Поља. Домаћи муслимани углавном су били коректни према својим комшијама Србима, а нарочито се, у заштити Срба, истакао Мухарем Кукић који је због тога био веома поштован.

Мухарем је деди Јовану говорио о своме српском пореклу. Причао је да је као мали питао свога деду како му се звао његов деда и да је стално добијао одговор од деде да не зна. Мухарем прича да је он као дете био упоран и стално запитивао деду: *Како ја знам како се ти зовеш, а ти не знаш како се звао твој деда*, да би на крају од деде добио одговор: *Не питај ме, Мухареме, даље од мога бабе (оца), ако идемо до мога деде ишчепраћемо Марка*.

И заиста у Брезовом Пољу се у то време сачували неки обичаји који говоре о православном пореклу тамошњих муслимана. У време када смо ми живели у Брезовом Пољу у муслиманским породицама се за православни Божић прави *масленица* (лисната погача) у коју се стави метални новац. Обичај је био да се обележава и православни Ђурђев дан. Тог дана се муслимани умивају водом у коју су претходних дана ставили цвеће (*да миришу као цвеће*), офарбано црвено јаје (*да буду румени као црвено јаје*) и дрен (*да буду здрави као дрен*)...

У Брезовом Пољу ја сам пошао у школу и деда се радовао мојим успесима. Увек ме је бодрио што је за мене био изванредан потстицај. Ако је некада (истина ретко) долазило до неког *кикса* деда ме је тешио да то није страшно, да из тога треба извући поуку, те да верује да се то неће понављати. С друге стране, тата је све то прихватао као нормално и пред дедом није ништа коментарисао. Када деда није код нас у Брезовом Пољу, од тате није било никаквог

бодрена, него констатације да се може још боље учити. Сви успеси прихватани су као нормално стање ствари, а евентуални *киксев* кажњавани су батинама. Тата је био убеђен да је *батина из раја изашла* и да је то најбоља педагошка мера које се треба доследно придржавати.

Трудио сам се да своје школске обавезе и послове око стоке завршим на време како бих у вечерњим часовима могао да идем са дедом у његову свакодневну обавезну једночасовну шетњу. Деда је ишао полако, помажући се својим штапом, и успут разговарао са мном. У разговору није ме третирао као мало дете, него као одраслу особу и равноправног саговорника.

Када смо у лето 1961. године били у Прибинићу, деда је добро изгледао али је напоменуо да се не осећа добро и да не зна да ли ће наредну зиму провести код нас, у Брезовом Пољу. И заиста те зиме није кренуо за Брезово Поље иако није лежао у постелји. Тешко је поднео смрт свога праунука Милорада (од унукe Даринке Влајкове) који је рођен у старој кући у Јаворови. Код пријатеља је отишао на славу - св. Николу (19. децембра) - и по повратку рекао да се лоше осећа и да му позову сву децу. Тати су јавили да одмах долази и он је последњи од деда Јованове деце стигао у Јаворову, пошто је живео, за то време, релативно далеко (остала дедина деца живела су у Прибинићу или околини). Када је тата стигао деда се обрадовао и постао спокојан јер су му сва деца била на окупу. Сутрадан ће, 22. децембра 1961, деда Јован преминути у својој 74. години. За живота често се могла чути његова молба: *Дај ми Боже смрти за јакости*. Доживео је, за то време, *лепе* године, није дуго боловао и умро је смирен, окружен својим најближим.

Тата ће се у Брезово Поље вратити пред саму Нову 1962. годину и тада смо сазнали за дедову смрт. У кући ће се убрзо наћи и комшије, међу првима Мухарем Кукић, који су нам изјављивали саучешће. Мухарем ме је, као некад деда Јован, узео у крило и тешио. *Немој да плачеш - говорио је Мухарем. Ти си изгубио деду, а ја најбољег јарана (пријатеља) кога сам у животу имао. Али то је само привремено. Ја ћу се Јовану ускоро придружити на оном свету, а када ти проживиш овоземаљски живот, доживевши као ми дубоку*

старост, доћи ћеш нам и ти и онда ћемо опет као некада сви бити на окупу. Само што ће тај живот бити лепши него што је овај - овоземаљски. Сећаш се да је твој деда Јован увек говорио да је наш овоземаљски живот само припрема за онај прави, истински, живот који постоји на оном свету у коме је сада наш Јован.

Имао сам dedu који се само пожелети може. Од њега сам добио толико топлине и љубави коју и данас осећам. Све тренутке које сам проводио са њим памтим као праве празнике. Деда Јован ми је на један диван начин открио истинску веру у Бога, без чега је тешко осмислити овоземаљски живот. Истинска вера и стално обраћање Богу помагало му је да јасно разликује добро од зла и дало снагу да увек, без дилема, врши избор у корист добра.

Деда је био невероватно добронамеран, одмерен, смирен и у правом смислу речи срећан човек. Успео је да до краја живота сачува здраву памет, чист образ и дубоку и чврсту веру да добро, ипак на крају, побеђује зло. Говорио је да стално треба имати у виду да ће се човек у животу сусретати са великим искушењима и тешкоћама, те да бивају и периоди животних узлета и велике радости, али увек треба имати *резвену главу* и веру да ће добро на крају тријумфовати. Због тога је често понављао народну мудрост: *У добру се не понеси, а у злу се не понизи*. Ипак, сећам се да је најчешће говорио: *Добро чини и добру се надај* - и тако се и понашао целога живота.

Када се данас сећам деде, јасније увиђам колико је тачна констатација да: *богат није онај који више има, него онај коме мање недостаје*. Као дете више сам волео наше посете Прибинићу него одласке код мамине родбине у Посавину. Иако је мамина родбина у материјалном погледу имала свега много више него татина родбина, њој је (у исто време) и свега много више недостајало. У трци за што већим материјалним богатством, мојима из Посавине, увек је недостајала она слога, смиреност, хармонија и исконска срећа коју су имали моји из Прибинића.

Тек као зрео човек увидео сам колико је за dedu Јована, као истинског православца, много значајније било питање *зашто живи*, а не *како живи*. Настојао је да што достојанственије проживи свој

овоземаљски и што боље се припреми за загробни живот, да подигне часно потомство (човек треба прво да се труди да у сваком погледу по добру превазиђе своје родитеље, а касније - као родитељ – да подигне и васпита своју децу како би они превазишли њега), те иза себе на земљи остави људски траг о коме ће са поштовањем говорити будућа поколења.

Пре неколико година, хроничар теслићког краја - Бошко Н. Петровић, објавио је (у књизи: *Братоубилаштво и парадокси једног тешког времена*) текст посвећен деда Јовану, а који је насловио: *Људескара и стасом и гласом*. Бошко Н. Петровић у том тексту пише:

Прибинић се може поносити знатним бројем презимена, али кад се помену Душанићи капу доле, јер у тој хајдучкој породици било је више добрих, мудрих и паметних људи. По чојству, стасу и гласу људескару над људескарама представљао је предратни, ратни и поратни велики домаћин Јован В. Душанић. Породица селјака господски одгојена била је домаћин многим великим људима Европе који су по Босни имали шта да траже и шта да раде. Како се све одвијало по оној народној: “фукара фукари – памет памети или хрђа хрђи – злато злату” тако је и Јован примао у госте све добре, умне и паметне људе којима је знао шта треба рећи и како коме треба одговорити. Захваљујући добрим људима и храбрости својих синова Јован је избегао интернацију 1941. године и један од ретких угледника његова калибра остао са својим народом да се бори, мучи, пати, тугује и своје ближе оплакује којим је живот одузело безумље. У великој кући гостопримство је пружано четама људи. Од те куће нико жедан и гладан није смео кренути даље, јер то добре душе Јованових стопаница нису дозволиле.

Злу добро увек смета као што добар човек смета фукари, па се тако на удару зла и фукара нашла и ова угледна породица. Јован је “великосрпски националиста” зато што су му синови били у четницима, а «јатак» зато што му је кућа и земља у шуми и око шуме и што је гладном и жедном имала шта дати. Због тога је стезан и притезан више пута, а што је сачувао главу треба захвалити оној народној: “Неће пушка на погачу”.

“Великосрбин, кулак, јатак, народни непријатељ” и још понешто морао се уклонити из родног села, па је 1946. године на шест месеци Јован протеран са 30-ак чланова своје уже породице у Оцак. Прогон је учинио своје. Велика породица остала је без ишта, па је требало доста труда и времена да се опорави у чему се само делимично успело.

Како се тежило у “социјализам ући преко ноћи, јести златном кашиком и разметати изобиљем свега и свачега” Јован је запланиран у Селјачку радну задругу, па ако он “легне” легао је и Прибинић и Задруга је готова ствар. Знао је Јован да оно “што је свачије – није ничије”, па је енергично одбио “спасоносну” понуду. Тај чин и све друго што су фукаре пришивале Јовану били су разлог да се нађе у “ћорки” УДБ-е више пута, али је правда и истина увек изашла као победник. Тако о деда Јовану пише хроничар теслићког краја Бошко Н. Петровић.

Јован и Тривуна имали су седморо деце: Војислава – Влајка (1910 - 1991), Драгутина (1912 - 1993), Кристу (1914 - 1945), Бранка (1917 -1996), Милету (1919 - 1995), Даринку (1921 -1983) и Цвијету (1923 - 1986). Деда Јован ће после Другог светског рата имати вишегодишњу везу са Смиљом - удовицом Нове (Наније Митровог) Душанића - и из те везе ће се родити Војислав – Војо (1948) који носи девојачко презиме мајке Смиље - Трифуновић.

Илија је рођен 1896. године, а трагично је завршио свој животни пут 1946. године. Био је ожењен Јоком Попадић (1903 – 1938). Сахрањени су у Прибинићу у гробљу Касимовина.

Аустроугарска га је у Првом светском рату упутила, као свога војника, на италијански фронт. Не желећи да ратује за странце - окупаторе причао је да је у рату увек пуцао *изнад глава противничких војника* настојећи да се из рата кући врати *неокрвављених руку*. У томе је и успео. По повратку кући, сазнаје да му је погинуо најстарији брат Михаило, а убрзо, у 75-ој години живота умире и његов отац Васкрсије. Илија је имао само 22 године када он и његов 30-огодишњи брат Јован остају најстарији мушкарци у кући.

Између два светска рата он ће бити *десна рука* брату Јовану у вођењу домаћинства и у том периоду породица је доживела прави

процват. Не само да је знатно бројчано увећана и економски ојачала, него је породица Душанић – Липљански постала изузетно цењена и уважавана од мештана Прибинића и околних места. Деда Јован, као домаћин једне угледне куће, поред доношења најважнијих одлука везаних за своју све многобројнију породицу, решавао је и сва питања са *спољним светом* (другим породицама, државним органима и слично), а у свакодневном вођењу домаћинства је имао велику помоћ од свога млађег брата Илије, који је правио свакодневне распореде радних задужења за сваког члана породице.

Међутим, овај ретко мирољубив и поштен човек по завршетку Другог светског рата постаје жртва комунистичког терора. Сећање на смрт деда Илије прибележио је наш Михаило (Драгутина Јованова) који је био очевидац тог страшног злочина. Михаило је то овако описао:

Године 1946. деда Илија је био код некога (не сећам се тачно кога) у Прибинићу на слави св. Јована (20. јануар) и тамо је преноћио. Ујутру је пошао за Липову Главу и навратио је код свога брата Јована у Јаворову, у нашу главну кућу. Тога дана била је велика хладноћа и изненада се појавила већа група партизана која је позивала да неко изађе из куће. Изашао је чича Стево (Михаилов). Тражили су да их неко одведе до Липове Главе јер им треба Илија. Чича Стево им је одговорио да се Илија налази ту и да управо креће за Липову Главу. Позвали су деда Илију и са њим отишли у Липову Главу.

У Липовој Глави тада смо били: ја и пет од шест синова деда Илије (Бошко је тада био негде одсутан), те Рајко Влајков. Милан деда Илије, Рајко и ја смо били најмлађи – имали смо по 13 година. Партизани су одмах затворили деда Илију и његове синове у разне зграде, а Рајка и мене оставили у кући. Деда Илију су затворили у шталу, а његове синове у друге помоћне зграде – кијере, амбар, сушару. Партизани су се онда окупили у дворишту и почели да се нешто договарају. Најмлађи Илијин син – Милан успео је некако да се неопажено извуче и побегне. После тога, партизани су се поделили у две групе.

Једна група је кренула у шталу и по помоћним зградама, те почела да туче деда Илију и његове синове. На све стране се чула

лупа, јаук и галама. Један од партизана трчао је по разним зградама и викао Илији и његовим синовима: Што не признаш? Остали су признали да храните и да знате где се четници налазе. Друга група је у исто време скидала суво месо са тавана и стављала их у вреће. Сакупили су и сав алат: мотике, крампове, трнокопе, лопате, ашове, виле... Покупљене ствари натоварили су на унакажене и кржаве синове деда Илије, а што нису могли они понело је још неколико партизана и кренули су за Прибинић.

Група која је тукла Илију у штали је наставила да га туче, а у кући смо остали Рајко и ја, док није дошао један војник и рекао да пођемо са њим. Наредили су нам да гледамо како туку деда Илију. Тукли су га младим пљивићима (које су посекли око штале) по читавом телу. Био је сав у крви. Јаукао је, а касније само стењао. Није био при свести али је давао знаке живота. У исто време два војника копала су за њега гробницу поред штале. Изнели су деда Илију и убацили у раку. Почели су да га закопавају када из штале излази један војник у кожном капуту (вероватно њихов старешина) и псујући им Бога, виче зашто затрпавате жива човека и онда испаљује два метка у главу деда Илије.

Када су завршили закопавање рекли су нам да тело одатле нико не сме померати за наредних десет година, а ако то неко уради да ће са њиме поступити као и са дедом Илијом.

Тако је Михаило описао убиство деда Илије. Десетак дана после убиства брата, деда Јован је ипак добио дозволу од тадашњих власти да брата може да сахрани, по православном обичају, у гробљу Касимовина. Прота Стеван Душанић, забележио је да је на првом споменику писало: "Душанић Илија Васкрсин, рођен 29.7.1896. године, стрељан 21.1.1946. године. Споменик подиже брат му Јован". Касније ће дада Јован бити сахрањен поред свога трагично убијеног брата Илије.

Наведена дозвола (овлашћење) тадашњих власти (да се дед Илија може сахранити у гробљу уз обављање верских обичаја) била је типска (различита су била само конкретна имена и презимена) и она је гласила:

Мјесни Народни одбор Прибинић
Бр, службено/46, год

ОВЛАШЋЕЊЕ

Од стране овог одбора дозвољава се другу, Душанић Јовану да може пренијети кости погинулог бандита Душанић Илије у Прибинић ради вјерских обичаја и из хигијенских разлога према одобрењу Среског народног одбора ранијим дописом достављено.

На помињемо уједно да може слободно од стране власти несметано бити позван по тражењу и жељи странке и Свештеник на гробље ради обављања вјерских обичаја.

Смрт Фашизму – Слобода Народу

Секретар

Приједседник

Текст овлашћења дали смо без икаквих граматичких исправки. На овлашћењу се још налазе потписи председника и секретара, те печат: Мјесни народни одбор Прибинић среза Теслићког.

Прави мотиви за смрт деда Илије нису до краја јасни. Почело се да су то урадили партизани које је послао Богдан Видовић – Кевчија, шеф злогласне ОЗНЕ (тајне полиције). Тачно је да је пре тога Богдан слао поруке деду Илији да ће га убити због тога што одлази у Чечаву код Кристе Ковачевић, удовице из Чечаве чијег мужа је убио Богдан Кевчија, а она га игнорисала. Али Богдан је много општрије поруке (и претње да ће га убити) слао чичу Драгутина који одлази у Чечаву код Богданове друге “пријатељице”, али према чичи Драгутину није ништа предузео.

Михаило у својим сећањима пише да када су партизани тукли деда Илију говорили су: *Што не признаш? Остали су признали да храните и да знате где се четници налазе.* У то време у четницима је из наше куће био једино тата (предаће се касније, на Лучиндан, 31. октобра 1946. године), па не изгледа логично да мере не предузимају против татиног оца - деде Јована, него против његова брата деде Илије. Поготово што је деда Јован био старешина домаћинства Душанић – Липљански.

Илија и Јока су имали деветеро деце: Мирка (1921-1994), Бошка (1923 - 1997), Вељка (1924), Богосава (1928 - 2002), Анђелка (1930 - 1982), Илинку (1931 - 1944), Милана (1933), Милку (1935 -1935) и Јованку (1937 - 1944).

НАШИ ОЧЕВИ - Осмо поколење -

Деца Михаила (Васкрсије) Липљанског (Стеван - Стево, Пејтар, Павле, Десанка, Данило)

Стеван – Стево је рођен 1906, а умро је 1977. године. Био је ожењен Ђурђијом Миловановић (1908 – 1964). Сахрањени су у Прибинићу на гробљу Касимовина.

Као дете приликом посете Прибинићу у Јаворови одлазио бих и у Липову Главу где је живео чича Стево са својом породицом. Било је то имање – *селиште* које су наши искрчили између два светска рата, а када се велика породица због аграрне реформе морала да издели, Липова Глава је припала чичи Стеви и његовој породици. То селиште у Липовој Глави налазило се дубоко у шуми, на самој граници Прибинића са Чечавом, далеко од саобраћајница, те је после смрти чиче Стеве напуштено. Селиште је данас поново обрасло густом шумом и може се једино распознати по преосталим воћкама које је овде својевремено калемио чича Стево.

Чича Стево је био изузетно вредан човек. Не само да је у породици сматран најраднијим чланом домаћинства, него и најбољим мајстором јер је одлично знао скоро све занате. Био је веома строг, пре свега, према себи али и према осталим са којима је радио. Због тога, а и због чињенице да је најстарији, уживао је велико поштивање своје млађе браће и сестара.

Стрина Ђурђија је била тиха и племенита жена која је од свих укућана била вољена и поштована. После смрти бабе Јоке (1938) она је главна домаћица - *стопаница* у кући. У то време куповао се само неколико неопходних производа и то у малим количинама (со, шећер, зејтин, петролеј за лампу и слично), а све

остало су укућани сами производили. Узгајани су лан и конопља који су обрађивани и од њих (као и од вуне од оваца) прављена је одећа. Обућа се носила само зими и то опанци који су прављени од коже. Одећу су израђивали женски, а обућу мушки чланови домаћинства.

Стево и Ђурђија су имали деветоро деце (шест синова и три кћери) од којих је петоро умрло малих (Василије 1930 - 1931, Петар 1939 - 1940 и троје некрштене деце), а одрасли су: Милева (1932 - 1962), Петко (1934), Лука (1936 - 2002) и Љубица (1940).

Петар је рођен 1908, а умро је 1911. године.

Павле је рођен 1910, а умро је 1912. године.

Десанка је рођена 1912. године. Удала се за Сава Вуковића. Имали су три сина (Ново, Лука, Миле) и три кћери (Милева, Љепосава и Савка). Умрла је 1962. године.

Десанкин син *Ново* (1937-2003) са супругом Госпавом има сина Борислава (1963) и кћерку Миливојку (1964). Борислав има две кћери, а Миливојка сина и кћер. Десанкин син *Лука* (1943) са супругом Милком има кћерке Олгицу и Данијелу. Десанкин син *Миле* са супругом Тривуном има сина Ненада (1967) и кћерку Данку (1969). Десанкина кћерка *Милева* се није удавала. Десанкина кћерка *Љепосава* (1934) удала се за Саву Бубића (1930) са којим има синове Мићу (1955), Драгана (1965) и кћери Љепосаву (1959) и Радмилу (1973). Мићо са супругом Радојком (1955) има кћери Олгицу (1979) и Весну (1980). Љепосава је удата за Мирка Пејића (1958) са којим има сина Горана (1980) и кћерку Гордану (1987). Радмила је удата за Драгана Ђекановића са којим има кћерке Бојану (1997) и Дајану (1999). Десанкина кћерка *Савка* (1945) са супругом Душаном Перишићем има три кћери и сина: Љиљану (1965), Драгану (1966), Гордану (1972) и Жељка (1978).

Данило је рођен 1914, а умро је 1987 године. Био је ожењен Даницом Антић (1914 - 1999). Сахрањени су у Прибинићу на гробљу Касимовина.

Чича Данило је дуго година имао озбиљну астму која му је кварила свакодневно расположење, па са нама децом није много контактирао. Насупрот њему, стрина Даница је била изузетно весела

и драга особа која је и са децом знала лепо да се дружи, па смо, браћа и ја, за време нашег боравка у Прибинићу доста времена проводили код ње. Увек је била спремна за шалу, и имала је један ретко леп и разуздан смех. Њене приче увек су биле занимљиве, а нарочито је волела да нам поставља загонетке (или како је она говорила *Зашто ли се зашто?*), којих је она знала безброј. Када је у Босни и Херцеговини избио грађански рат, стрина је боравила у Београду у породици кћерке Стојанке. Пошто су у исто време тата и мама живели у мојој кући у Београду (удаљеној стотинак метара од Стојанкиног стана), последњих година свога живота стрина је са мојим родитељима проводила доста времена, као некада у Прибинићу када су били млади.

Данило и Даница су имали три кћери: Видосаву – Виду (1940 - 2004), Данку (1951) и Стојанку (1956).

Деца Јована (Васкрсије) Липљанског
(Бојислав - Влајко, Драѓушин, Кристиа, Бранко, Милеџа,
Даринка, Цвијеџа и Војислав - Воја)

Бојислав - Влајко је рођен 1910, а умро је 1991. године. Био је ожењен Јованом Шкиљић (1910 - 1998). Сахрањени су у Прибинићу на гробљу Касимовина.

Свако лето проводили смо две до три седмице у Прибинићу код чиче Влајка. Они су се радовали нашим доласцима као што смо се и ми радовали одласку код њих на старо огњиште наше породице у Јаворови. За време нашег боравка код чиче Влајка долазили су и други наши родственици који су живели у Прибинићу и околини и то су били прави празници за све нас.

Сећам се да се у нашој кући у Јаворови увек отворено о свему разговарало. Једино сам ту могао да слушавам историју, о недавно прошлим временима, битно другачију од оне којој су нас учили у школи. Чак нас, децу, никада нико није упозоравао да о томе не треба јавно да говоримо. С друге стране, у Посавини у кућама мамине родбине догађаји из Другог светског рата били су табу тема и о

томе се скоро никада (бар пред нама децом) није говорило. Ако би се некада нешто и споменило о догађањима из Другог светског рата, деца би се опомињала да о томе никоме ван куће не говоре.

У кући чиче Влајке у Јаворови, за време наших летњих одмора, још као дете од оца и стричева сазнао сам доста о догађајима из наше недавне прошлости. Од њих сам сазнао да су се мештани Прибинића, одмах по окупацији земље, организовали и спречили успостављање усташке власти. У почетку су на ово подручје међу устанике стигли и комунистички емисари са стране али су њихове намере за кратко време биле схваћене и они су били протерани из Прибинића. Убрзо су се устаници повезали и створили велику четничку слободну територију која је обухватала простор између река Сава, Усора, Врбања и делом Врбас. На том простору формиран је Четнички одред БОРЈА који је имао пет батаљона: *Карађорђе, Мркоњић, Танкосић, Краљ Петар и Кнез Арсен*.

Од устаника из Прибинића је формиран четнички батаљон КАРАЂОРЂЕ чији је командант био Теодор Арсенић, а командир Прве чете Здравко Јотић - Црни и у његовој чети био је мој отац Бранко и његова два рођена брата Драгутин и Милета. Нашу породицу и породицу Здравкове мајке Цвијете везало је старо кумство. Поред тога, Здравко Јотић - Црни и мој отац Бранко били су најбољи другови још од детињства. Заједно су били од првог устаничког дана, па све до Здравкове погибје 1946. године. Другарство са Здравком био је основни разлог због чега је мој тата остао у четницима више од годину и по дана после завршетка Другог светског рата. Сваке године када би из Посавине долазили у Прибинић, дандва би се задржали у Теслићу код Здравкове удовице Љубице и посетили нашу кума Љубу и њених троје деце из брака са Здравком - Наду, Ненада и Анђелу. Најстарија Здравкова кћерка Нада долазила је код нас у госте у Посавину.

Бошко Н. Петровић (*Братоубилаштво и парадокси једног тешког времена*) о Здравку Јотићу - Црном пише: *Прва пушка слободарска у Прибинићу нашла се у рукама овог младог и неустрашивог ратника. У првим данима борбе истакао се у више тешких битака са својом десетином, па водом и на крају са Првом четом*

Четничког батаљона Карађорђе. Од првог дана за њега је важила само борба за краља и отаџбину и свима је то ставио до знања кад је постављено питање борбе за републику и социјалистичку револуцију. Здравко је постао легенда, а његова чета пример храбрости и људског достојанства у витешким биткама.

Знао је Здравко шта је братоубилачки рат, јер је већ раније од руских емиграната добро упознат шта је за руски народ значио сукоб большевика и мењшевика. Бојао се он те кланице и чинио све да се она избегне. Националисти и шовинисти што су стизали са стране у Прибинић тражили су ликвидацију Муслимана и њихових богомоља. Четнички комадант - Теодор Арсенић и командири - Здравко Јотић, Симо Миладић, Ђурица Цвијетић и Мирко Делић спречили су сваку помисао на то, а у два-три наврата и енергично реаговали употребом силе да би своје комшије заштитили. Због тога су били омиљени и код муслиманског живља, па се у четничким редовима нашао и један број Муслимана. Кад је дошло време знатан број је јатаковао са четницима, чувао појединце, спремао храну и обезбеђивао другим потребама. Захваљујући великим делом баш тим људима - Муслиманима Здравко Јотић је сачувао доста својих људи све до краја 1946 године иако су за њима ишле даноноћно јаке потере ОЗН-е и потерних група.

Тако о Здравку Јотићу - Црном пише, бивши партизан - Бошко Н. Петровић у чијој књизи (како сам наслов - *Братоубилаштво и парадокси једног тешког времена* - сугерише) нема много изразито позитивних личности.

Чича Влајко и стрина Јована заједно су проживели пуних шест деценија у једној заиста правој брачној хармонији. Обоје су били ретко добре и благе нарави, те уважавани и вољени од својих блиских и осталих из околине. Били су међусобно изузетно блиски, пуни нежности и разумевања. Никада неко од њих није у разговору повисио тон не само међусобно, него ни на било кога другог. Стрина је тешко поднела последњих седам година које је проживела без свога животног сапутника (чича Влајко је увече легао и у току ноћи умро у сну у својој 82. години), јер им је шест деценија у браку протекло у слози и љубави, те узајамном поштовању, уважавању и разумевању.

Војислав – Влајко и Јована су имали два сина: Рајка (1933) и Недељка (1935 - 1938), те две кћери: Љепосаву (1937) и Даринку (1940).

Драгутин је рођен 1912, а умро је 1993. године. Био је ожењен Василијом Малић (1913 - 1975). Имали су једанаестеро деце од којих је десетеро одрасло, засновало породице и стекло своје потомство. Чича Драгутин и стрина Василија су сахрањени на гробљу у Бањи Врућици (код Теслића.).

Чича Драгутин је био леп и маркантан мушкарац. Висок и лепо грађен, међу браћом, је стасом највише подсећао на свога оца – деда Јована. Био је ретко колоритна и интересантна личност која је веома лако успостављала контакт и са непознатим лицима, одмах спремна на потпуно отворен и искрен разговор. Он је у себи задржао неку дечију простодушност и увек је говорио оно што стварно мисли и никада није покушавао да се представи у неком другом светлу. Према саговорницима се увек односио, природно, на исти начин – био то најпростији или најобразованији човек, просјак или највиши државни функционер.

Када је избио Други светски рат био је један од организатора отпора према окупаторима. Чича Драгутин, као гардиста (одслужио је војни рок у Краљевској гарди у Београду), имао је видну улогу у спречавању брзог напредовања немачких јединица преко Борја у априлу 1941. године, као и у организовању мештана Прибинића и околних места (пре свега Чечаве) у стварању слободне територије и онемогућавању такозване Независне државе Хрватске да успостави своју власт. Крајем априла 1942. године долази до поделе устаника на четнике и партизане и мештани села Прибинића у целини остају верни заклетви коју су као војници дали Краљу. Они на подручју Прибинића формирају слободну територију и у великој мери у Прибинићу се нормално живи без већих ратних сукоба. Када је наступило затишје чича Драгутин подноси молбу да му се дозволи повратак кући где му се налази жена и петоро деце, од којих најстарији Михаило има девет година. Његова молба бива прихваћена и он ће 1942. години завршити своје *војевање*. Решење о одобравању да се повуче кући гласило је:

К о м а н д а

*Југословенске војске у Отаџбини
Батаљон Карађорђе у Прибинићу*

На молбу брата Драгутина Ј. Душанића, син Јована, из Прибинића, доносим

Р Ј Е Ш Е Њ Е

Брату Драгутину Ј. Душанићу одобрава се неограничени допуст и слободно кретање у циљу обављања пољопривредних радова и старања о својој бројној породици.

Образложење

За доношење повољног рјешења на молбу именованог стекли су се сви услови да му се одобри неограничени допуст. Утврђено је да су сви наводи у молби тачни и одобрава му се допуст који је временски неограничен и важи све док се не стави ван снаге ово рјешење. У случају изненадне опасности којом би слободна територија била угрожена именовани је дужан јавити се одмах у своју матичну чету са ратном опремом.

На основу горе реченог одлучено је као у изреци овог рјешења.

С ВЈЕРОМ У БОГА – ЗА КРАЉА И ОТАЏБИНУ
(Печат)

*Брат Комадант
Теодор К. Арсенић*

Чичи Драгутину су велика слабост биле жене. Са стрином Василијом је има 11-торо деце од којих је десеторо одрасло и поженило се и поудавало. Јавна тајна је да је поред њих имао и више ванбрачне деце. Када је остао удовац и деца му порасла, а он отишао у пензију, главна преокупација била му је да себи *нађе добру бабу*, како је он говорио. Његова деца нису била рада да се он поново жени. И у старости је чича Драгутин сачувао виталност и могао је дневно да пропешачи десетине километара. Волео је да путује

и обилази родбину и пријатеље и у сваком месту је упознавао своје нове бабе.

У вези са чича Драгутином и његовим бабама има много догађаја, па да овде наведем само једну. Негде у пролеће 1980. године (непосредно пред Титову смрт) чича Драгутин се упутио пешке из Прњавора (где је био код неког познаника) у Укрину код чича Вељка. Идући преко поља у даљини је видео антене (била је то војска која је тада, у време Титове болести, била у приправном стању) и првог сељака кога је сусрео питао је какве се то антене виде у даљини. *Војну тајну* сељак му није открио али је полицији пријавио да се *непознати лепо обучени човек са ташном* распитује за војне положаје. Убрзо је полицијска патрола сустигла чичу Драгутина и спровела га у Станицу милиције у месту Кулаши где је командир почео са испитивањем. Претресао му је ташну и у њој нашао свеску са списком од неколико десетина женских имена. На списку је било име и његове мајке – удовице. Када је упитао чичу Драгутина какав је то списак он му је рекао да су то његове бабе, од којих би једну требао и да ожени. Командир је питао за неке од њих, а онда и за своју мајку. Чича Драгутин, какав је био, отворено је говорио. *О баби* – командировој мајци - је говорио све најлепше (иначе о свим бабама он је увек лепо говорио, а о онима које му се нису свиђале није хтео ништа да прича) истакавши да би је оженио и да она хоће да се уда за њега али не сме од сина. *Изгледа да јој је син неки јако гадан човек, док га се и рођена мајка толико боји* - констатовао је чича Драгутин. Када је командир рекао да је то његова мајка, чича Драгутин га је почео убеђивати да мајци не брани да се уда за њега. Тиме је испитивање било завршено, а командир је чичу Драгутина одвео на пиће у оближњу кафану и затим колима одвезао код чича Вељка.

Чича Драгутин је био права добричина због чега је био изразито омиљен и људе је пленио на први поглед. Увек је био спреман другима да помогне. Поред тога, није био никакав злопамтило и свима је све опраштао. Тако ће се он наћи у болници у Добоју у истој соби са Богданом Кевчијом који је у лову (што је био омиљени спорт нове комунистичке номенклатуре) био тешко рањен,

тачније сам је себе ранио из пушке сачмаре. Заборавивши да закочи пушку одбацио ју је од себе на гомилу сламе; она је опалила и нанела му смртоносне повреде. Пошто је чича Драгутин био лакши болесник несебично је помагао Богдану да му олакша последње дане живота, без обзира на чињеницу да му је Богдан, за време Другог светског рата, претио смрћу, а по Богдановом налогу ће на свиреп начин бити убијен деда Илија, 1946. године.

Да је код наше генерације дошло до наглог пада наталитета видљиво је управо на примеру чиче Драгутина и његове деце. Чича Драгутин и стрина Василија су отхранили десетеро деце. Свако од њихових десетеро деце има своју децу, али је њих укупно само двадесет (у просеку по двоје деце). Деда Јован и баба Тривуна су имали седморо деце. Његова деца – наши родитељи - су у просеку имали такође око седморо деце, а ми унучад деда Јована у просеку имамо мање од по двоје деце.

За време Титовог режима сваком деветом детету у породици Јосип Броз Тито је био “кум” и његов изасланик (обично је то био неки генерал) је доносио поклоне. Међутим, то кумство је изостало код чиче Драгутина јер су власти сматрале да у четничкој породици не може да буде *ТИТОВО* кумче.

Драгутин и Васкрсија имали су једанаестеро деце: Михаила (1933), Криту (1935), Вукосаву (1937), Свету (1939), Петра (1941), Милку (1944), Душана (1946), Марјана (1948), Недељка - Неђу (1950), Мирјану (1952) и Момира (1956).

Криста је рођена 1914. године, а умрла је 1945. године. Сахрањена је у Прибинићу на гробљу Касимовина. Удала се за Душана Костића (1913 - 2005) из Прибинића. Имали су петоро деце: Милана (1936), Недељка – Неђу (1938 - 2003), Здравку (1940), Драгутина (1942 - 1943) и Даринку (1944).

Кристин син *Милан* са супругом Зором Папак из Херцеговине има две кћери: Снежану (удата и живи у Словенији и има двоје деце) и Гордану (удата у Теслић за Жељка Јотановића). Кристин млађи син *Недељко* са супругом Радмилом имао је сина Горана који живи у Београду. Кристина старија кћер *Здравка* удата је за Богдана Лазића са којим има петоро деце: Јелену, Миру, Сњежану,

Милену и Ружицу. Најмлађа Кристина кћер *Даринка* удала се у Велику Плану (Србија).

Бранко је рођен 21.01.1917. године у Прибинићу. Био је ожењен Смиљом Минић, рођеном 27.01.1922. године у Дубици Доњој (код Шамца). Венчали су се у цркви у Прибинићу 13.08.1949. године. Бранко је умро у Београду 30.06.1996. године, а Смиља је преминула 02.01.2000. године у Београду. Сахрањени су у Прибинићу на гробљу Касимовина.

Мој тата Бранко је рано остао без мајке. Имао је само шест година када му је умрла мама. После тога деда Јован се није женио, а у кући пуној деце (деца деде Михаила била су без оба родитеља, а тата и његова браћа и сестре без мајке) женску бригу о многобројној деци преузела је супруга деде Илије – баба Јока која је имала много и своје деце. Тата ће увек жалити што је био рано ускраћен за незаменљиву љубав сопствене мајке.

Као дечак тата је био врло одговоран и нарочито омиљен и цењен од осталих укућана. Са деда Илијом, који је у нашем домаћинству правио свакодневне распореде послова за све чланове породице, био је изузетно близак. Када је уведен *особац* тата је тада исказао своју склоност ка предузетништву. За кратко време створио је солидан пчелињак и сваке године је пекао значајне количине ракије, те је од продаје меда и ракије остваривао значајан сопствени приход. Из тих прихода себи и својој браћи и сестрама (рођеним али и од стричева) куповао је одећу и обућу у којој су укућани увек оскудевали. Чича Вељко често спомиње да му је прве ципеле купио, захваљујући *особцу*, управо тата, и да се њима обрадовао као мало чему пре тога.

У јесен 1938. године тата одлази на одслужење војног рока. Он и његов друг из школских дана – Драгутин Делић – регрутовани су као граничари и упућени у Дебар на албанску границу. Са војничких дрвеним сандуцима јавили су се у војни одсек у Травнику, добили четири хлеба следовања и кренули за Македонију. Возом су (преко Вишеграда, Ужица, Чачка ...) стигли до Скопља, затим камионом до Гостивара, а онда три дана пешачили до Дебра. Последњу ноћ, на путу ка Дебру, провели су у манастиру светог

Јована Бигорског. Драгутин Делић је распоређен у осму, а тата, као митраљезац, у једанаесту чету. Цео војни рок, без било каквог одсуства, одслужили су у Дебру и тако дуго одсуство од куће тешко је подносио нарочито Драгутин Делић који је био већ ожењен и имао двоје деце. Тата се вратио са одслужења војног рока у пролеће 1941. године.

Чим је избио Други светски рат тата је, са већином младића из Прибинића, покушао да спречи напредовање окупатора од Бања Луке ка Добоју преко планине Борја, а после капитулације Краљевине Југославије у Прибинићу је формиран Четнички батаљон *Карађорђе*. У првој чети батаљона *Карађорђе*, поред тате била су и његова два брата – Драгутин и Милета. У четницима су поред Срба били и муслимани из Прибинића, као што су: Хасан Кертић (од комунистичких власти је касније осуђен, као четник, на вишегодишњу робију), Бешо, Хусо, Омер и Рамо Хускић. Четници су се добро организовали и нису дозволили да такозвана Независна Држава Хрватска успостави власт у Прибинићу. Четници из Прибинића су била својеврсна локална војска која је стално била лоцирана у своме крају и штитила цивилно становништво. Захваљујући њима Прибинић, све до доласка партизанских јединица 1945. године, и није имао значајнијих ратних жртава. Међутим, партизани ће доласком у Прибинић по кратком поступку (без суда) убити велики број мештана.

Када је у Србији 1944. године успостављен комунистички режим и када је већ било извесно да ће партизани ускоро стићи и у наше крајеве многи четници су се повукли кућама. Међу њима и татин брат Милета (чича Драгутин је то учинио знатно раније). И даље су у *шуми* као четници остале старешине чета и батаљона *Карађорђе* као и један број обичних бораца. Међу тим обичним борцима био је и тата. Није желео да напусти свога одличног друга и кума Здравка Јотића Црног, који - као један од четничких старешина - није хтео да се помири са комунистичком влашћу.

У првој половини 1945. године и у Прибинић стижу партизани и у овом крају формирају своју власт. Један од приоритетних задатака им је *чишћење* овог краја од заосталих четника (“*бандита*”

како су их комунисти звали) који су се налазили у шуми. У свакодневним хајкама за “бандитима”, страдају многи четници који су остали у шуми. У исто време бива убијен и велики број мештана који су раније били у четницима и пре доласка партизана повукли се кућама. Страдају и они које нови комунистички режим окривљује да скривају и помажу четницима који се налазе у шуми. У заоставштини Бошка Мишића налази се (некомплетан) *Списак погинулих у рату 1941-1946* у коме је наведено поименично преко 100 погинулих лица од којих је највећи број убијен од стране партизана 1945. и 1946. године.

Почетком 1946. године целокупна наша породица (осим тате који се налазио у шуми) бива интернирана у Посавину. Била је то одмазда због татиног четниковања. У то време тата није могао да се повуче кући јер би *по кратком поступку* био стрељан по наређењу Богдана Видовића – Кевчије (као што је у то време учињено са многим мештанима нашег краја, па и са дедом Илијом). Кевчија је са посебном *страшћу* ликвидирао преостале четнике и њихове јатаке и у томе га нису могли да спрече и неки од разумнијих људи који су са њим у Теслићу, непосредно по завршетку Другог светског рата, чинили нову власт.

Један од тих разумнијих људи био је и пријатељ Драгише Симића који је детаљно прикупљао сазнања о породици Душанић - Липљански и који је знао како је наша породица спасла сигурне смрти Бору – сина његовог пријатеља Драгише Симића. Управо он неколико дана пре интернације долази у нашу кућу и са дедом Јованом обавља дуг и поверљив разговор у четири ока. Саопштава деди да нове власти своје одлуке извршавају без било каквих преговора са *непријатељском* страном, те да је ово изузетак на коме је он инсистирао и са чиме су се на крају сагласили и остали из тадашње власти у Теслићу. Његова аргументација пред својим колегама у Теслићу била је да је породица Јована Душанића -Липљанског изузетно цењена на овом подручју, те да би за нову власт много значило ако би их придобили на своју страну. Деди је рекао да унапред зна да он на то неће пристати и да га неће покушавати у то ни убеђивати, али да жели да му помогне да спасе сина Бранка јер зна од

мештана о каквој породици се ради, а упознат је од Драгише Симића како су спасили (заробљеног четника) Бору, али и партизана Ђулета.

Рекао је да су све истраживања и ислеђивања нових власти показала да његов син Бранко није учинио ништа лоше док је био у четницима, да не постоји ни један детаљ из рата који би га могао *теретити и да на души не носи ничије страдање*, али да у овим временима не може да гарантује да неће бити, одмах по предаји, ликвидираан (по кратком поступку, без икаквог суђења) од стране његових *острашћених* колега у Теслићу, а што се последњих месеци десило многим невиним мештанима из Прибинића. Због тога му предлаже да се не супротстављају предстојећој интернацији, јер је то у овим временима бесмислено, а да се он нада да ће се ускоро стећи услови (биће померени острашћени револуционари у власти и увешће се бар нека законитост у раду) да се његов син Бранко добровољно преда и као невин човек остане у животу и на слободи. Када то буде могуће он ће наћи начина да га о томе обавести у Посавини. Договорили су се да везу одржавају преко чиче Драгутина, кога су позвали и о томе га оба-вестили. Раствали су се као пријатељи.

Кроз неколико дана, у пролеће 1946. године, наши су интернирани у Посавину. У јесен исте године, чича Драгутин добија дуго очекивану поруку за састанак у одређено време и на одређеном месту у Добоју са пријатељем Драгише Симића. Пошто је његов *острашћени колега* (Богдан Видовић - Кевчија) привремено премештен на друге послове ван Теслића, он је сада у позицији да може контролисати ситуацију и чичи Драгутину је рекао када и коме се тата може слободно предати и да ће, после кратке процедуре кроз коју мора проћи у Теслићу, кроз пар дана бити слободан човек код њих у Посавини. После тога ће се нашој породици дозволити повратак из интернације у Прибинић, али да он предлаже да тата остане у Посавини јер када се врати у Теслић његов *острашћени колега* тешко је предвидети његову реакцију.

Чича Драгутин је све то пренео (преко јатака) тати који ће се према договору предати тачно одређеном лицу 31.10.1946. године (на св. Луку - Лучиндан) и кроз неколико дана придружити својима у Посавини. Када су се наши вратили из интернације на своје

огњиште у Прибинићу тата ће остати у Доњој Дубици у породици Минић. Остаће тамо две године, а крајем 1948. године одлази на шестомесечни шумарски курс у Бања Луку. Када је завршио курс и добио диплому шумара, у пролеће 1949. године запошљава се у Прибинићу. Било су то године Инфорбиреоа када су комунисти обрачун са четницима померили у други план, пошто су се међусобно беспоштедно обрачунавали.

Те, 1949. године тата се жени мамом – Смиљом Минић из Доње Дубице. Венчали су се у цркви у Прибинићу 13. августа 1949. године. Кум на венчању био им је Лука Попара - Србин из Хрватске, татин одличан пријатељ који је радио као шумар у Прибинићу.

Добили су и леп стан у згради Шумске управе у Прибинићу која је изграђена на улазу у центар места када се долази из правца Теслића. У том стану сам рођен ја (7. јул 1950. године) и моја два млађа брата близанца – Предраг и Ненад (26. јануар 1952. године). Кум на крштењу моје браће и мене, био је венчани кум наших родитеља, Лука Попара.

У Прибинићу тата, поред свога редовног посла шумара, почиње озбиљније да се бави и пчеларством. Убрзо ће успети да створи један ретко велики и добро уређени пчелињак (имао је преко стотину кошница) који му је, поред задовољства у раду са пчелама, доносио и доста добар приход (последњих година нашег боравка у Прибинићу, знатно већи од татине плате шумара). Када у пролеће 1955. година бива премештен службом у Посавину он са собом узима само неколико кошница пчела, а пчелињак оставља својој другу – пчелару у Прибинићу.

Када смо се селили из Прибинића у Посавину (место Пелагићево) имао сам пет година, тако да се сећам само неких детаља из свога раног живота у родном месту. Ипак најупечатљивија слика из тог времена које се добро сећам јесте дечија игра са мечићима у нашем дворишту. Непосредно пред нашу селидбу из Прибинића, мештани су у шуми нашли убијену мечку и поред ње младе мечиће. Мечиће су донели у Шумску управу и предали тати, а он о томе обавестио своје надређене у Теслићу. Десетак дана мечићи су били у нашем дворишту где смо их хранили крављим млеком и са њима

се играли. После неколико дана одлучено је да се мечићи поклоне Зоолошким вртovima и они су однети из нашег дворишта што је било пропраћено плачем моје браће и мене.

У Пелагићеву ћемо остати само две године (од пролећа 1955. до пролећа 1957. године). Пелагићево је припадало Шумској управи Брчко и тата је брзо код њих постао најцењенији шумар. Имао је већ добро шумарско искуство стечено у правом шумарском подручју. (Шумска управа у Брчком имала је само десетак шумара, а у Теслићу их је у то време било преко стотину).

Периода који смо провели у Пелагићеву добро се сећам, али сам га због једне немиле породичне епизоде стално *гурао у страну*. Наиме, у Пелагићеву тата улази у озбиљнију емотивну везу са једном мештанком, изузетно лепом девојком двоструко млађом од њега (она је тада имала 20, а тата 40 година). У пролеће 1957. године, непосредно по одласку деде Јована из Пелагићева у Прибинић, тата девојку доводи у кућу и она живи заједно са нама. Татини руководиоци из Шумске управе у Брчком, одмах реагују и премештају га службом у Брезово Поље. Желели су тиме да му сачувају брак, али да тату задрже као шумара у својој управи, те га са најзападнијег дела своје управе (Пелагићево) пребацују у најисточније место (Брезово Поље) које је уз то и чиста муслиманска варошица (чаршија).

Међутим, тата се из Пелагићева сели у Брезово Поље са женом, децом али и младом и лепом девојком. Заједно ћемо живети у Брезовом Пољу до зиме исте године, када се девојка враћа у Пелагићево неколико дана пред долазак деде Јована из Прибинића у Брезово Поље. Та *епизода* била је нарочито болна за маму, и она се у нашој кући углавном није спомињала. Међутим, годинама ће муслимани у Брезовом Пољу у шали говорити како им је *образ осветлао* једини Србин међу њима, јер је он био јединствени мештанин који у својој кући живи са две жене.

У Брезовом Пољу живели смо осам година. Ту ћу ја почети и завршити осмогодишњу школу. И ако смо се доселили међу староседеоце и живели у чистој муслиманској средини међу нашим кућом и мештанима успостављени су веома добри суседски, односно

комшијски односи. Нарочито добри односи су били са суседним кућама Ситаревиха. Браћа и ја смо се дружили са децом Исмета (Сулејман – Суљо, Галиб, Шемсудин – Шемко, Фикрет - Фико и Бегајета) и Реџепа – Реџе (Фазира, Фахир и Амир) Ситаревиха. Родитељи су са свима били у добрим односима али се нису много дружили и нису одлазили једни другима у госте. Једино је нашој кући често долазила Мејрема - Мејра (супруга Реџе Ситаревиха) која је са мамом била одлична пријатељица.

Један од основних разлога за слабије дружење јесте недостатак слободног времена у нашој кући јер је тата поред свога редовног посла шумара организовао и јаку домаћу (породичну) економију. Сваке године је наша породица обрађивала око 10 хектара пољопривредног земљишта које је било у власништву Шумске управе. Биле су то веома плодне *крчевине* које је Шумска управа издавала у закуп и на којој смо ми имали изузетно добре приносе пшенице, кукуруза и проса. Поред тога, код куће смо имали стоку (краве, свиње, кокошке, ћурке, гуске и патке) за домаће потребе али и на десетине (40 - 50) расних свиња - товљеника које смо продавали. Зарада од пољопривреде била је знатно већа од татине плате шумара.

У Брезовом Пољу смо живели у великој шумарској кући – такозваној *шумарији* у којој је било шест соба и која је имала велико двориште које је излазило на две паралелне улице. Двориште је било подељено на два дела: економско, са споредним зградама, које је излазило на споредну улицу и лепо уређени врт са кућом који је излазио на главну улицу. Почетком 60-их година је наше двориште званично проглашено (од стране жирија сарајевског листа Ослобођење или Задругар) за најлепше уређено сеоско двориште у Босни и Херцеговини. Недалеко од куће имали смо 20-ак ари *бапте* -плодног земљишта где смо узгајали поврће. У нашој бапти, поред традиционалног поврћа, увек су се први пут у том крају појављивале и нове врсте поврћа.

Детињство које сам провео у Брезовом Пољу остало ми је у лепом сећању. Браћа и ја смо се лепо дружили са осталом децом из суседства и никада није било никаквих неспоразума на нацио-

налној основи. У Брезовом Пољу смо похађали осмогодишњу школу. Била је то, за то време, изузетно велика и лепо опремљена школа. У прва четири разреда у школу су ишла само деца из Брезовог Поља тако да сам ја био једини ученик у разреду који није био муслиман. У старије разреде су долазила и деца из школа у околним српским местима у којима је било само прва четири (или шест) разреда осмогодишње школе.

Добро се сећам наших прослава Божића и Васкрса у једној чисто муслиманској средини. Божић је био празник који се прослављао у кругу породице и то је било увек свечано, а нарочито у годинама када је са нама био и деда Јован. Прослава Васкрса у Брезовом Пољу била је занимљива јер смо Васкрс славили у једној типичној муслиманској средини и велики број муслиманске деце је долазио тога дана да нам честита Васкрс.

За Васкрс смо сваке године у Брезовом Пољу имали пуно двориште деце јер их је на стотине долазило да нам честитају Васкрс и било је пријатно гледати неописиву радост муслиманске деце када добију офарбано васкршње јаје, али и нас када им васкршња јаја даривамо.

Међутим, сваке године се у школи у Брезовом Пољу понављао један непријатан приказ на Васкрсни понедељак, независно од тога да ли је директор био муслиман (Галиб) или Србин (Бранко). Дан после Васкрса у старијим разредима су деца српске националности доносили са собом и фарбана јаја као поклоне својим друговима – ученицима муслиманске националности. По наређењу директора сви наставници су у разредима вршили претрес и сва фарбана јаја одузимали и избацивали кроз прозор у двориште.

Осам година колико смо живели у Брезовом Пољу биле су вероватно и најуспешније године у татином службовању. У Шумској управи Брчко уживао је углед најуспешнијег шумара, а његов шумарски рејон је служио као пример и ту су често одржавани скупови шумара из целе Босне и Херцеговине. Шуме у татином рејону изгледале су као лепо уређени паркови. Сваке године он је при уређењу шума обележавао дрвеће које је требало уклонити (због велике густине, старости, закржљалости и слично). Мешта-ни

су добијали одређене делове шуме на коме су уклањали обележена дрва за сечу и тако долазили до бесплатног огрева за своја домаћинства. Због тога тата као шумар није имао већих проблема са бесправном сечом дрвећа.

У Брезовом Пољу тата је створио и једно снажно и доста успешно *породично предузеће*. Сваке године обрађивано је десет хектара земље са које је добијана сировина за прехрану великог сточног фонда кога смо држали. Све то је доносило добар доходак и омогућавало нам да, за та времена, доста добро живимо и створимо добар капитал. На пољима смо увек имали рекордне приносе житарица, у башти најбоље и најразноврсније поврће, а у оборима најраснију стоку.

Када сам, 1965. године, требао да пођем у средњу школу (а следеће године то ће учинити и моја браћа – Предраг и Ненад), тата одлучује да се врати у наш родни крај и да у Теслићу наставимо школовање. На лепом месту у Бањи Врућици (познатом лечилишту удаљеном свега три километра од Теслића) купујемо већ готову кућу, са окућницом од десетак ари. И тада први пут живимо само од татине плате. Преостала уштеђевина из Брезовог Поља омогућава нам да одржавамо раније достигнут ниво животног стандарда (у Брезовом Пољу смо видно из године у годину све боље живели). Поред тога, тата ради као један од стотине незапажених шумара у Шумској управи у Теслићу и после третмана који је раније имао у Брчком то му тешко пада.

После неколико позива да се врати у Шумску управу у Брчко он 1967. године одлучује да се преселимо у Брчко. Продајемо кућу у Теслићу и купујемо нову кућу у Брчком. У Шумској управи у Брчком тата ће дочекати и своје пензионисање 1977. године. Две године које смо живели у Теслићу остале су ми у лепом сећању. То нам је омогућило да много више времена проводимо са нашим Душанићима, а нарочито са породицом татиног старијег брата – чиче Драгутина – чија је кућа била недалеко од наше. Моја браћа и ја смо се нарочито лепо дружили са нашим вршњацима Недељком – Неђом (мој вршњак) и Мирјаном – Миром (вршњакиња Предрага и Ненада), као и нешто старијим Душаном (1946) и Марјаном (1948).

У Брчком ће тата провести последњу деценију свога радног стажа као и 15-ак година пензионерског живота. Када 1992. године у Босни и Херцеговини избија Грађански рат мама и тата се пресељавају у моју кућу у Београду (ја сам са породицом тада већ био у Москви).

У Београду ће тата преминути 30.6.1996, а мама 2.1.2000 године. Према њиховој жељи сахрањени су у Прибинићу на гробљу Касимовина, са леву страну Тејина гроба (гроб Теодора – Теје, хајдука који је убио Хусеин-бега из Јајца). Тата је умро у време када је у београдском дневном листу *Наша Борба* излазио мој дневник, па је у њему (видети: *Наша Борба*, 6. и 7. јул 1996) и то забележено:

Среда, 3. јул: Синоћ сам стигао из Москве у Београд, да бих данас, са мајком и браћом, испунили последњу жељу мога оца Бранка и сахранили га у родном месту – Прибинић. Хвала му на свему што је за мене учинио и нека му је лака земља.

Тата је био доста строг али и правичан човек. Своје емоције није јавно показивао. На то је вероватно утицала и чињеница да је рано остао без мајке и њене љубави, као и то да је осам година (у најлешшем периоду живота) провео на ослужењу војног рока и у рату.

Као дете, а нарочито за време војске и рата имао је више пута упале плућа, због чега ће у последњим годинама живота имати проблеме са астмом. Ако се изузме астма, тата је иначе имао изузетно добро здравље и увек био у доброј форми. Био је умерен у јелу и пићу. Од свога пунолетства стално је имао исту телесну тежину, која се кретала између 75 и 77 килограма. Код стоматолога је први пут отишао у шестој деценији живота, а код лекара је почео да одлази тек као пензионер.

После *авантуре* из Пелагићева у целости се посвећује породици која му је, од тог времена, на првом месту. Многи су сматрали да његова одлука да се из Брезовог Поља пресели у Теслић није била исправна. У Брезовом Пољу је имао већ добро разрађено породично предузеће које је стварало значајне допунске приходе, а у Теслићу ће текући приход чинити само његова плата. Међутим,

он је сматрао да је донео исправну одлуку, те да не постоје паре које могу надокнадити одлазак његове малолетне деце из куће и њихово становање у средњошколским домовима или код приватних газдарица.

Идеал му је увек била велика и сложна породица у каквој је и он одрастао и настојао је да и ми, његови синови, са својим породицама живимо заједно са родитељима. У нашој породичној кући у Брчком, све до почетка Грађанског рата (1992), са родитељима су живеле и породице моје браће Предрага и Ненада. Када се 1989. године родио татин најмлађи унук Предраг - Пеђа, он је са поносом истицао да он има највеће домаћинство међу Душанићима. Са родитељима су тада у једној кући живели два њихова сина (Предраг и Ненад), две снаје (Нада и Савка) и три унука (Стефан, Бранислав – Бане и Предраг - Пеђа).

Мама је рођена у Посавини у месту Доња Дубица у породици Минић. У књизи *Хроника села Доња Дубица* (Милан Боројевић) пише да Минићи потичу од Мине Боројевић, да Минићи и Боројевићи славе исту славу (св. Симеона Богопримца), те да се и данас својатају и никад није дошло до склапања бракова између Боројевића и Минића.

Према предању, како то пише у наведеној књизи, Мино је био код кумова на ручку, била је крсна слава па је мало више попио. Пролазећи поред бегове куће у авлији је видео беговицу која је крила лице, а за коју се причало да је изузетна лепотица. Свратио је у бегову авлију, открио беговицу и видео лице лепотице.

Да би му се осветио, бег је одредио своје људе да га пронађу и убију. Мино се крио, данима не долазећи кући. Бег је био упоран и стално је упућивао људе и правио му заседу. Мино није долазио кући, али је комшија (неки Бијелић) пошао код Минића на прело, а бегови људи га (мислећи да је то Мино) из заседе убију.

Сазнавши за то бег је рекао да је Мино учинио једну грешку, а његови људи другу, па је предложио измирење. Он је рекао да будуће Мино не може да носи презиме Боројевић, те Минини потомци од тада имају презиме Минић.

Мамин отац Марко Минић (1888 - 1955) је Минин праунук (Мино - Остоја - Симо - Марко). Наиме, Мино је од мушке деце

имао сина Остоју, а Остоја синове Симу (1862 - 1925), Милана (1864) и Ристу (1866).

Дедин отац Симо (мој прадеда) је са првом супругом Јеком имао три сина: мога деда Марка (1888 - 1955), Алексу (1890 - 1952) и Мирка (1892 - 1951), а са другом супругом Цвијетом још три сина и три кћери: Љепосаву (1894 - 1933), Светозара (1904 - 7.12.1944, *убијен од усташа*), Ружу (1906 - 1976), Виду (1908 - 1965), Стеву (1910 - 7.12.1944, *убијен од усташа*) и Бранка (1911 - 7.12.1944, *убијен од усташа*). Дедин старији стриц Милан (1864) са супругом Јованом имао је три сина: Остоју (1910 - 7.12.1944, *убијен од усташа*), Љубу (1913 - 1943, *умро у логору у Немачкој*) и Јелка (1917 - 7.12.1944, *убијен од усташа*). Млађи дедин стриц Ристо (1866) са супругом Петром имао је деветоро деце: Марију, Стану, Мишу, Љубицу (1914 - 7.12. 1944, *усташе су је заклале са њених троје малолетне деце*), Милорада, Смиљу, Босу, Наталију – Нату и Момира.

Дедин брат Алекса (1890 - 1952) имао је четворо деце: Анђа (1921), Вукосава (1928), Влајко (1925 - 7.12.1944, *усташе га убиле*), Радмила (1932 - 1944, *умрла од тифуса*).

Дедин брат Мирко са супругом Миленом имао је деветоро деце: Срето (1921 – 2001), Симо (1924 – 2005), Слободан (1926 – 1995), Јока (1929 – 2004), Мара (1930), Драгица (1932), Момир (1935), Радивој (1940) и Милан (1942 - 1943).

Дедин брат Светозар имао је петоро деце: Саво (1926 – 1970), Мара (1928), Душко (1932 – 2005), Ружа (1935) и Смиља (1940).

Дедин брат Степа имао је шесторо деце: Милан (1926 – 1943, *погинуо*), Рајко (1928 – 1944), Љепосава (1930 – 1995), Живко (1937), Цвијета (1938) и Саја (1940).

Дедин најмлађи брат Бранко имао је две кћерке: Виду (1936) и Даницу (1938), те сина Рацка (1940).

Мамин отац – деда Марко је у Првом светском рату, као аустроугарски војник на руском фронту, са братом Мирком пребегао на Свету Петку (27. октобар) 1914. године *браћи Русима*. Руси су деди Марку омогућили да се пребаци на Солунски фронт

и са српском војском учествује у ослобађању отаџбине. Као солунски добровољац био је награђиван, а по ослобођењу било му је понуђено имање уколико жели да се са породицом пресели у Србију. Не желећи да напусти свој родни крај, браћу и сестре и њихове породице, остао је да живи у Посавини.

Пред сами завршетак Другог светског рата, 7.12.1944. године, усташе су на свиреп начин убили три дедина рођена брата – Светозара, Стеву и Бранка, као и три брата од стрицева – Остоју, Јелка и Влајка, те сестру од стрица Љубицу и велики број његових рођака, кумова и пријатеља. Тог истога дана (7.12.1944) од стране усташа убијено је 750 мештана села Доња Дубица. У књизи *Срби у паклу усташког геноцида* (Београд, 1999.) коју су објавили *Миленко Ристић* и *Милан Боројевић* наведена су стратишта, датуми убијања Срба из села Доња Дубица и списак свих 750 жртава – презиме и име, име оца и године старости у моменту убиства.

Од губитака својих најближих и физичких тортуре које је доживео у Другом светском рату деда Марко ће дуго боловати. Деда је умро када ми је било пет година и у сећању ми је остала само једна *слика*: како деда лежи на постељи испод великог ораха у дворишту куће, а крај њега *дрема* његов ловачки пас Лисо.

Када је деда умро у поворци на спроводу уз ковчег је ишао и његов пас Лисо, који је непрестано *цвилио*. После сахране он је остао на гробљу крај дедовог крста и нико га није могао одатле да одведе. Када је на 40-ницу у село дошао и дедин синовац Слободан (син његовог брата Мирка) одлучили су да Лису он однесе са собом у Завидовиће где је живео. Слободан је са Лисом отишао у први лов код својих ловачких пријатеља у Хан Пијесак. У Хан Пијеску је нестао Лисо и после 28 дана се поново нашао на дедином гробу. Од Хан Пијеска до Дубице Доње пас је само на њему знан начин, прошао пут од пар стотина километара. Од дединог гроба Лисо се више није одвајао све док није угинуо, пола године после дедине смрти.

Деда је иначе био страствени ловац и риболовац и мама је знала доста добро да припрема дивљач и рибу. Брезово Поље је било познато место по професионалним риболовцима (већина ме-

штана били су чланови Риболовачке задруге), па смо рибу често имали код куће на трпези, а дивљач смо повремено добијали на поклон, пошто се тата никада није бавио ловом или риболовом. Чак он никада није заклао било шта ни од домаћих животиња. За клање стоке или живине увек су били ангажовани други људи.

Бабе Маре (1892 - 1974), рођене у породици Мујановић из Писара (код Шамца), се добро сећам, јер је она доживела лепу старост. Била је дивна бака, тихе и благе нарави. Деда Марко и бака Мара имали су много деце. Баба Мара је родила укупно петнаесторо деце. Пет пута је рађала близанчад од којих је само ујак Мирко (1930 - 1988) доживео зреле године. Његов брат близанац Маринко умро је када му је било три године, а остала близанчад умирала су убрзо после рођења. Деца рођена у осталих пет порођаја - Јека (1914 - 1991), Смиља (1922 - 2000), Триво (1925 - 1945), Петра (1928 - 1995) и Перо (рођен 1932) - доживели су зреле године.

Тетка Јека (1914 - 1991) била је удата за Слободана Шишљагића (1912 - 1964) у суседно село Нови Град. Имали су синове Марка (1941 - 1999), Раду (1942 - 2003), Триву (1944 - 2004) и Симу (1947). Раде са супругом Десанком – Десом има кћери Слободанку (1967) и Даницу (1969), те од кћерке Слободанке три унукe : Мирелу (1995), Андреју (2004) и Емилију (2004) и од кћерке Данице два унука: Мариа (1991) и Бориса (1994). Симо са супругом Зором има два сина Слободана (1975) и Зорана (1978), те од сина Слободана унука Стефана (2001) и унуку Зорану (2004), а од сина Зорана унуку Анастасију (2004). Симо са супругом Зором, млађим сином Зораном и његовом породицом живи у Мелбурну (Аустралија), а Симин старији син Слободан са породицом живи у Данској. Радина кћерка Слободанка живи са породицом у Данској, а њена сестра Даница у Славонском Броду (Хрватска). Тетка Јека и тетак Слободан сахрањени су на гробљу у Новом Граду. Марко и Раде сахрањени су на гробљу у Модричи, а Триво на Православном гробљу у Борову (Хрватска).

Мама Смиља (27.1.1922 – 2.1. 2000) је пре тате била удата за Марка (Симо) Горановића званог Чичин (1915 – 7.12. 1944) кога су усташе убиле на свиреп начин. Имали су две кћерке: Радојку,

рођену 1941. године, која је умрла од тифуса 1945. године и Мару, рођену 1944. године, која је 1947. године добила менингитис и преминула. Сви су говорили да су Смиља и Марко имали *идеалан брак и две прекрасне девојчице*. За само три године мама ће остати без мужа (чије тело, као и тела осталих убијених, су усташе одвезле и бациле у реку Босну) и кћери (које су сахрањене на гробљу у Доњој Дубици). Мама ће у другом браку са татом Бранком имати три сина: Јована (1950), Предрага (1952) и Ненада (1952). Јован са супругом Татјаном има сина Арсенија (1985), Предраг са супругом Надом сина Стефана (1984), а Ненад са супругом Савком синове Бранислава (1984) и Предрага (1989).

Ујак Триво (1925 - 1945) је као младић побегао испод усташког ножа (заједно са Слободаном сином деда Мирка препливали су реку Босну) и прикључио се партизанима на које је прво наишао. Погинуо је при самом крају Другог светског рата и сахрањен је у Партизанском спомен гробљу Рача код Бијељине.

Тетка Петра (1928 - 1995) из првог брака са Светозаром Горановић има кћерку Стану (1947) и сина Перу (1951), а из другог брака са Милошем Драгосављевићем кћери: Стоју (1954 - 1996), Мару (1955 - 1958), Невенку – Бебу (1957) и Љиљану – Љиљу (1959). Стана са супругом Кемалом има две кћери Муниру (1967) и Фатиму (1970), те од кћерке Мунире два унука: Дамира (1988) и Алминка (1992), и унуку Алмедину (1995), а од кћерке Фатиме две унуке: Елвису (2001) и Мелису (2002). Перо са супругом Маром има кћер Ђурђицу (1974) и сина Горана (1975), те од кћерке Ђурђице унуку Николину (1997) и унука Војислава (1998), а од сина Горана има унуку Јовану (2002) и унука Марка (2005). Стоја са супругом Живком има сина Драгана (1973) и унуке Дајану (2002) и Тијану (2004). Невенка – Беба са супругом Љубишом има сина Јовицу (1976) и кћерку Наташу (1980), а Љиљана са супругом Хамидом има две кћери Сању (1977) и Јасмину (1981), те сина Дениса (1997). Перо са породицом живи у Војводини, Стана у Немачкој, а Невенка – Беба и Љиљана са породицама у Сједињеним Америчким Државама. Тетка Петра је сахрањена на гробљу у Доњој Дубици, а Стоја на гробљу у Шамцу.

Ујак Мирко (1930 - 1988) са супругом Љубицом је имао синове Саву (1953 - 1955), Мирка (1956) и кћер Миркицу – Секу (1957). Мирко (ујака Мирка) са првом супругом Катом има сина Мирослава (1984), а са другом супругом Феридом сина Миру (1994) и кћерку Мелису (1998), а Миркица – Сека са супругом Васом (који је као припадник војске Републике Српске погинуо у Грађанском рату 1995. године) кћери Мају (1979) и Милијану (1984), те унука Стефана (2004) (од кћерке Маје). Ујак Мирко сахрањен је на гробљу у Шамцу.

Ујак Перо (рођен 1932) је петнаесто дете деде Марка и бабе Маре. Са супругом Ђуком има сина Марка (1956), те унуку Лелу (1981) и унука Пеђу (1983). Марко са супругом Станојком – Цаном (рођеном Тејић) и децом живи у Ваљеву (Србија).

После Грађанског рата у Босни и Херцеговини (1992-1995) моја браћа и сестре (и њихова деца), по маминој линији, су се углавном иселили из Босне и Херцеговине. То су учиниле обе кћерке Рада тетке Јеке; Слободанка са породицом живи у Данској, а Даница са породицом у Хрватској. Симо тетке Јеке, са супругом и породицом млађег сина Зорана, живи у Аустралији, а његов старији син Слободан са породицом у Данској. Перо тетке Петре са породицом живи у Србији, а његове три сестре са породицама у САД (Невенка - Беба и Љиљана) и Немачкој (Стана). Марко ујака Пере живи у Србији, а у Босни Херцеговини су остала само деца ујака Мирка (Мирко и Миркица) који са својим породицама живе у Шамцу.

Мама је била благе нарави и пуна нежности и материнске љубави према нама деци. Ипак је на њој почивала породица и захваљујући, пре свега, њој породица је сачувана и у веома тешко време које је било током 1957. године. За очување породице била је тада спремна много тога да поднесе. Та њена одлучност биће касније награђена. Захваљивала је Богу што јој је подарио здраво и сложено потомство и омогућио да старост проведе релативно безбрижно, упркос Грађанском рату у Босни и Херцеговини и НАТО агресији у Србији, који су се догодили у последњој деценији њеног живота. За њену спокојну старост је у великој мери заслужна и њена снаја Савка, супруга најмлађег брата Ненада, са којом је мама заједно

проживела последњих 25 година живота. Снаја јој је била као кћерка, а и ја Савку доживљавам као своју рођену сестру.

Мама је била пуна животне енергије и до последњег дана се радовала животу. Волела је да нам гости долазе у кућу и увек их је лепо дочекивала. Знала је да успоставља и гаји искрена и трајна пријатељства. Њена пријатељства са сусеткама увек су била пример за околину, било да је то Славка у Пелагићеву, Мејра у Брезовом Пољу или Дерва у Брчком. У Прибинићу то су биле тетка Петра (њена млађа сестра која се удала и живела у Прибинићу), стрине Драгица и Јована, а у Теслићу стрина Василија (кућа чиче Драгутина била је недалеко од наше), те у Београду стрина Даница која је живела код кћерке Стојанке и зета Миленка Бубића.

Мама је удајом све више усвајала одлике татине породице, те је временом постала Душанићка у правом смислу речи. Иако је рођена у породици која је била знатно мање религиозна од породице у коју се удала, постала је прави верник, много чвршћа у вери него што је то био тата. Као права хришћанка смирено је дочекала и последње дане овоземаљског живота.

Моји родитељи, Бранко и Смиља имају три сина: Јована (1950) и близанце Предрага и Ненада (1952).

Милета је рођен 1919, а умро је 1995. године. Сахрањен је у Ранковићу (код Теслића). Био је ожењен Станом Секулић (1921). Имали су седморо деце од којих је шесторо достигло зреле године.

Чича Милета је живео у Ранковићу, недалеко од Теслића. Лети када би долазили у Прибинић он би се убрзо појављивао у Јаворови и са нама провео неколико дана. Последњих година са собом је обавезно водио и унука Драгана (Милорадова). Радовао сам се његовим доласцима. Од деде је наследио дар лепог приповедања, те сам волео да слушам његова казивања. Иако је био најмлађи међу браћом, најбоље се сећао детаља из прошлости наше породице и о томе радо говорио нама млађима.

Он би отворено и детаљно о свему говорио и од њега сам највише слушао о многим детаљима везаним за Други светски рат. Између осталог, причао ми је како је устанак 1941. године био заједнички и да је до разлаза између четника и партизана дошло у првој

половини 1942. године. Када сам га питао због чега је дошло до тог разлаза он је наводио три основна разлога: Прво, говорио би чича Милета, партизанске вође су били безбожници и то су упорно покушавали да наметну и нама осталим устаницима, а код нас је била чврста вера у Бога. Поред тога, стално су провоцирали окупатора, без жеље да му реално нашкоде, и тиме изазивали његову одмазду над невиним становништвом. И на крају, на нашим заједничким договорима формирају се групе од одабраних устаника који се шаљу на неки задатак (договори са устаницима на другим подручјима, извиђање терена и слично), а после се врати само партизански део групе који каже да су упали у непријатељску заседу и да су остали погинули, а пострадали би увек били борци из нашег четничког дела. То нам је било мало сумњиво, а касније смо се уверили да партизански део групе плански ликвидира четнички део.

Први разлог је био општепознат, и ми смо деценијама после Другог светског рата живели у држави где је вршена јавна и општра дискриминација према верницима. О друга два разлога, која је наводио чича Милета, јавно се није говорило, а данас су доступни многи документи који то потврђују. Наведимо само по један документ који то речито показују. Тако високи комунистички лидер Моше Пијаде у излагању на антифашистичком конгресу у Бихаћу 1942. године (*Архив војно историјског института - АВИИ, ШВК, ЧА, к-12, 30/12*) каже: *Потребно је зато створити толико много бескућника, да ови бескућници буду већина у држави. Стога ми морамо да палимо. Припуцаћемо па ћемо се повући. Немци нас неће наћи, али ће из освете да пале села. Онда ће нам сељаци, који тамо остану без крова, сами доћи и ми ћемо имати народ уза се па ћемо на тај начин постати господари ситуације. Они који немају ни куће, ни земље, ни стокe, брзо ће се и сами прикључити нама, јер ћемо им обећати велику пљачку. Сељак који поседује кућу, земљу и стоку, радник који прима плату и има хлеба, за нас ништа не вреди. Ми од њих морамо направити бескућнике, пролетере.*

С друге стране у наређењу ВК НОВ и ПОЈ, стр. пов.259 од 10.8.1944. године (АВИИ, ЧА ВК ЈВО, к-5, 14/2) пише: *Да би постигли сигуран успех потребно је са успехом ликвидирати четничку*

организацију, претставити се савезницима као једина борбена група у Југославији. Из досадашњих борби извукли смо закључак да је немогуће уништити целу снагу четника и четничке организације услед њиховог доброг вођства. Као најбољи начин, који се до сада показао, јесте обезгављивање четничких јединица ухођењем вођства како вишег тако и нижег. У вези са тим наставићете најенергичнији рад на својој територији повећањем броја тројки за ликвидирање. Тројкама ставити у дужност првенствено ликвидирање четничких команданата корпуса, бригада и њихових присталица како по селима тако и по градовима. Да би се колико је год могуће сумња отклонила одмах ћете пропагандом приказати сваку овакву ликвидацију као резултат међусобних свађа четничких вођа. Овим ће се извршити раздор у четничким јединицама.

Чича Милета је умро 1995. године, последње године Грађанског рата у Босни и Херцеговини, а стрина Стана је ушла у девету деценију живота. Милета и Стана су имали седморо деце, од које је једно мушко дете (рођено 1946. године) умрло седам дана после рођења. Одгојили су шесторо деце: Милорада (1943 - 1999), Наду (1948), Љубу (1950), Драгицу (1954), Млађена – Млађу (1956) и Мирјану (1963).

Даринка је рођена 1921. године, а умрла 1983. године. Удала се за Мила Миловановића (1917 - 1997) у Булетић. Сахрањени су у Булетићу. Имали су десеторо деце: Младен (1939 - 1941), Симеуну (1940), Петра – Перу (1945 - 2004), Росу (1948), Радојку (1950), Стану (1952), Драгана – Драгу (1955), Драгицу (1958), Кристу (1959) и Цвјетка (1961).

Даринкина кћи *Симеуна* удата је за Стојана Николића и има троје деце: Драгана (1978), Данијелу (1981) и Бориса (1982), те унуку Ању (од кћерке Данијеле). Даринкин син *Петар – Перо* са супругом Штефицом Томић има двоје деце: кћерку Љиљану рођену 1970. године (удату у Немачку за Роберта са којим има синове Моритца (1999) и Луку (2001), и сина Мила рођеног 1971. године (који живи у Немачкој). Даринкина кћи *Радојка* удата је за Рајка Кршића (1942) и са њим има троје деце: кћи Драгану рођену 1971. године (удату за Момира Николића и има Вању (1989) и Јелену

(1995), те синове Предрага рођеног 1973 (ожењен Ранком са којом има кћерку Милицу (1996) и Ненада рођеног 1980. године. Даринкина кћи *Стана* удала се за Славка Китића који је 1993. године погинуо у рату. Имали су двоје деце: Радована (1981) и Весну (1986). Даринкин син *Драго* са супругом Љепосавом Бубић има двоје деце: Славицу (1982) и Мирослава (1983). Даринкина кћи *Драгица* удата је за Владу Бабића (1955) са којим има кћи Сању рођену 1980. (удату за Радмила Касановића и имају сина Михаила -2000), те сина Душка (1987). Најмлађа Даринкина кћи *Криста* удата је за Станка Бубића (1956). Кристина и Станкова најстарија кћер Сања (1982) настрадала је 2002. године у саобраћајној несрећи. Имају кћерку Наталију (1987) и Станишу (1993). Најмлађи Даринкин син *Цвјетко* са супругом Милицом Аврат (1967) има кћерке Слађану (1987) и Драгану (1988).

Цвијета је рођена 1923. године, а умрла 1986. године. Удала се за Стојана Гачића (1911 - 1991) у Чечаву. Сахрањени су у Чечави. Имали су седморо деце: Видојку (1944), Недељка (1949), Јеленка (1950), Вељка (1952), Живка (1954), Жарка (1961) и Гостимира (1963). Умрла је 1986. године.

Цвијетина најстарија кћи *Видојка* удата Липовчић има сина Горана (1982). Најстарији син *Недељко* са првом супругом Јелом Цвијић има кћерку Љилу (1973), а са другом супругом Илинчић Даринком има кћерку Мају (1978), те унуку Данијелу (од кћери Маје и зета Ивана Бодулића) рођену 2002, и унука Милоша (2005) и Луку (2006) од кћери Љиљане и зета Ђорђа Богуновића. Цвијетин син *Јеленко*, који живи у Љубљани, са супругом Јеленом Јотановић има кћер Јасну (1987) и ванбрачног сина Вељка (1974). Цвијетин син *Вељко* живи у Цељу и са супругом Весном Вогринц има кћерку Силву (1976) и сина Филипа (1981). Његов брат *Живко*, такође живи у Цељу, и са супругом Савком Стокић има кћерку Славицу (1979) и сина Славка (1980), те унука Сергеја (од сина Славка и снаје Ирене Пешта) рођеног 2005. године. Цвијетин син *Жарко* је ожењен Маром Савић, а најмлађе Цвијетино дете – *Гостимир* са супругом Радмилом Колубарић има кћерку Наташу (1988) и сина Сашу (1994).

Војислав – Воја (1948) је син деда Јована из вишегодишње ванбрачне везе са Смиљом - удовицом Нове Душанића (Наније Митровог). Војислав – Воја је рођен 25.5.1948. године и он носи девојачко презиме своје мајке Смиље - Трифуновић. Када се родио Војислав његови родитељи су имали укупно 100 година – отац Јован 60, а мајка Смиља 40. И ако је као ванбрачно дете имао не баш лако детињство, Војислав је успео да се уз стални рад школује и заврши Правни факултет у Сплиту где је радио све до свога пензионисања.

Војислав је са супругом Марицом Поповић (1949) из Сплита (Хрватска) добио сина Николу (1973) и кћерку Смиљу (1983). Војислав има и унука Марка (2003) од сина Николе и снаје Тање који живе у Торонту (Канада). Пре избијања Грађанског рата пензионисао се у Сплиту и дошао да живи у родно место у својој кући коју је пре тога изградио.

Деца Илије (Васкрсије) Липљанског
(Мирко, Бошко, Вељко, Боџосав, Анђелко,
Илинка, Милан, Милка и Јованка)

Мирко је рођен 1921, а умро је 1994. године. Сахрањен је у Прибинићу на гробљу Касимовина. Био је ожењен Миленом Јотановић (1930) из Липља. Имали су три сина, од којих су двојица доживела зреле године.

Када сам као дете долазио у Прибинић, у Јаворови су биле три куће Душанића Липљанских – чиче Влајка (деде Јована), чиче Данила (деде Михаила) и чиче Мирка (деде Илије). У гостима смо били код чича Влајка, а ми деца волели смо да будемо и код стрине Данице, тако да смо најмање времена били са чичом Мирком и стриним Миленом. Чича Мирко је био човек тихе и добре нарави и по томе је доста подсећао на чича Влајка. Он је, као и татина браћа, умро у време Грађанског рата у Босни и Херцеговини. Стрина Милена, која је једна од неколико наших сродника из те генерације – генерације наших родитеља, још је увек доброг здравља, тако да се последњих година са њом чешће виђамо. Она зрачи

великим животним оптимизмом који је никада није напуштао и истински се радује сваком новом дану.

Мирко и Милена су имали три сина: Живка (1950 - 1952), Илију (1952) и Душана (1959).

Бошко је рођен 1923, а умро је 1997. године. Сахрањен је у Прибинићу на гробљу Касимовина. Био је ожењен Анком Милојевић (1930) из Дубице Доње (Шамац). Имају сина и кћерку.

Чича Бошко се оженио и живот провео у Дубици Доњој. Он и чича Милета су најбоље познавали историју наших предака. После много година (због Грађанског рата) први пут одлазим у родни крај средином 1996. године када смо у Прибинићу сахрањивали тату. Сва родбина је на окупу и међу њима и чича Бошко. Кажем му да планирам следеће (1997) године да се вратим из Москве, те да ћу тада имати довољно времена да од њега чујем и прибележим многе детаље из давне историје наше породице, а којих се он од свих Душанића сада најбоље сећа. Подсећамо се да су у последњих пет година, поред тате, умрла и његова сва три брата – чича Влајко, Драгутин и Милета, као и чиче Бошка старији брат - чича Мирко.

Чича Бошко је тада физички добро изгледао, али је био под јаким утиском свега онога што је преживео у, тек завршеном, Грађанском рату. Наиме, по избијању последњег рата у Босни и Херцеговини жене и деца из Дубице Доње су одмах избегли из села, које се налази у окружењу хрватских насеља. (У то време само у мојој кући у Београду било је 28 избеглица из Посавине.) Почетком маја 1992. године преостали мештани Дубице Доње су похапшени и одведени у затвор – логор у Оцаку. Из Оцака ће касније бити пребацивани у друге логоре у Босни и Херцеговини и Хрватској. У књизи Дамјана М. Јелића, преживелог логораша из последњег Грађанског рата, (*Голгота Срба, поново*, Београд, 1999) постоји *Списак српских цивила из села Доња Дубица – Центар и Трњак – који су злостављани у усташким логорима Оцак, Босански Брод, Славонски Брод, Орашје и другим*. На овом списку налазе се појединачна имена и презимена (као и њихове године рођења) 239 лица, међу којима и старијих људи, као што су моји стричеви Бошко

(1923), Богосав (1927) и Милан (1933) и мамин брат – ујак Петар (1931). Најстарији затвореник рођен је 1911, а најмлађи 1974. године.

Чича Бошкун није толико тешко било због малтретирања којима је он (као седамдесетогодишњак) у логору био изложен, колико због тешких физичких тортуре које је преживео његов син Предраг (1956). У наведеној књизи Дамјана М. Јелића објављена је Предрагова фотографија испод које пише: *Другарство јаче од усташких батина*. У књизи је Дамјан М. Јелић (који је био очевидац и сам прошао кроз усташке логоре и од последица тортуре умро почетком 1996. године у 58. години живота) описао је страхоте кроз које су прошли логораши, па и детаљ када је Предраг био тешко претучен.

Логораши су редовно извођени из зграде - по годиштима (*Нека изађе педесетосмо годиште*, итд.) и били брутално физички тучени од усташа. Али многи су били изложени физичким тортурама и појединачно. Нарочито су тукли Душана Ђурића, сина Рајка Ђурића – Трумана, председника Српске демократске странке у Доњој Дубици. Рајка су раније убили, а сина Душана заробили (нешто касније ће и њега убити). Када су прозвали да изађе Душаново годиште, сви су изашли сем Душана, кога су само сат раније усташе вратиле у зграду свог испребијаног. Много је крварио. Усташе су инсистирале да он ипак изађе говорећи: *или он или нека дође замена*. Добровољно се јавио Душанов сусед и добри пријатељ – Предраг Душанић који је тада претрпио невероватну физичку тортурну.

Непосредно по завршетку Грађанског рата неки од преживелих логораша препознали су и задржали младића (када је био на пропутовању кроз Модричу) који их је тукао у логору, а који је био нарочито свиреп према Предрагу када се добровољно јавио да буде претучен уместо већ масакрираног пријатеља. Довели су га код Предрага да му он сада *врати мило за драго*. Предраг је одбио понуђену освету рекавши: *Пустите га и он треба да зна, да ми нисмо као они*.

Нажалост, следећег пролећа (1997) умро је и чича Бошко и према сопственој жељи сахрањен је у Прибинићу на гробљу Касимовина. Син и кћерка ће му се, са својим породицама, убрзо после

тога иселити за Аустралију. Стрина Анка живи са Петром и његовом породицом у Бризбејну.

Бошко и Анка имали су двоје деце: Предрага (1956) и Јасминку (1964).

Вељко је рођен 1924. године. Ожењен је Драгицом Богојевић (1930) из Трњака (Шамац). Живе у Старој Дубрави (Челинац).

Мада су тата и чича Вељко браћа од стричева између њих је од најранијих дана постојала изузетна братска блискост. И мама је са стрином Драгицом биле ретко блиска особа. Обе су из Доње Дубице и после удаје дошле су да живе у Прибинић, за њих нову средину, и то их је и додатно зближило.

Део својих средњошколских и студентских одмора увек сам радо проводио код чиче Вељка и стрине Драгице у Укрини. Радовао сам се сваком одласку код њих као и њиховим доласцима са децом (Вером, Љиљаном и Бранком) код нас у Брезово Поље, а касније у Теслић (Бања Врућица). Још увек се са радошћу сећам ретко лепих летовања која сам провео код њих у Укрини. Било је то мало месташце на прузи Бања Лука – Добој где је чича радио као отправник возова на истоименој железничкој станици. Педесетак метара од куће протицала је река Укриница на којој је био стари млин чија је брана направила велики вир (дубок 2-3 метра) идеалан за купање у тада изузетно чистој води. Чича и стрина су се такође радовали нашим доласцима и све чинили да нам боравак код њих буде незабораван. Чича је био изразито весела особа увек спремна за шалу, те је стално око њега било пуно смеха и радости.

Чича и стрина су због своје доброте и изузетне људскости били нарочито поштовани од своје околине. Обоје су изузетно религиозни људи. Чича је увек, па и данас када је у деветој деценији живота, налазио времена да по неколико сати дневно прочита нешто из религиозне литературе. Радовао се свакој новој књизи коју бих му доносио. Ако није имао нових, поново би се враћао раније прочитаним књигама. Сећам се како их је (као религиозне и изузетно цењене особе у том крају), пре двадесетак година, сваке недеље посећивао један професор из Бањалуке - адвентистички мисионар. Месецима су, професор и чича сваке недеље, водили дуге теолошке

расправе. О тим њиховим расправама, мојој супрузи Тањи и мени, чича Вељко је детаљно причао. Једног момента му је Тања рекла: *Чича, знала сам да те професор не може убедити да постанеш адвентиста, али изгледа да ћеш ти, јачином својих аргумената и чврстом вером, на крају, тога професора да преведеш у православље.*

Негде крајем 1995. године, када се завршио Грађански рат у Босни и Херцеговини, стрина Драгица и чича Вељко дошли су у Београд да посете моје родитеље. Дуго се пре тога нису видели. У то време и ја сам из Москве дошао у Београд и са њима се видео. Чича Вељко ми је тада рекао: *Хвала Богу, да нико од наших Душанића није погинуо у овом рату, а доста наших момака било је на фронту. Још више треба Богу да захвалимо што су се сви наши млади показали достојним наследницима својих предака, јер су и у рату остали чисти – нико није руке окрвавио, нити учинио било шта због чега би се морали стидети. Од свих наших момака Предраг Бошков је најгоре прошао и у заробљеништву је био зверски испребјан. Покушао је да се жртвује и пријатељу спасе живот. Срце ме боли због свега што је он претрпио али би ми било још теже да се он нашао у улози његових целата. Сада сам у потпуности разумео речи чиче Вељка и сетио сам се како као дете нисам могао најбоље да схватим речи деде Јована да је увек теже крвнику него жртви, те да је боље бити прогоњен него прогонитељ, када је деда одговарао Мухарему Кукићу на питање како смирено говори о свим злоделима и прогонима којима је била изложена породица и он лично, непосредно после Другог светског рата, и како у њему нема ни мало мржње према онима који су му зло наносили.*

Стрина је зрачила добротом и имала је неку префињену отменост која је била нарочито уочљива у односу на остале жене из њене околине. Ко није познавао њену прошлост помислио би да је одрасла у породици окружена изузетном пажњом и љубављу, заштићена од било каквих непријатности. Не само да тако није било, него је она као дете доживела праву породичну трагедију (у току једног дана на свиреп начин убијени су јој сви најближи: родитељи, сестре, сестрићи и сестричине, деда ..., а она је (као 14-огодишње дете) чудом остала жива. О томе је тешко могла да говори.

Пре неколико година сам је замолио да ми то ипак исприча и то сам снимео на диктафон. Сматрао сам да то треба забележити како се тако нешто никада не би поновило.

Када је у Хагу изречена пресуда Сими Зарићу из Босанског Шамца (родног места Алије Изетбеговића), уреднику београдског недељника *“Огледало”* послао сам сећање стрине Драгице (које сам раније прибележио) на масакр који је преживела у кући оца Симе Зарића, далеке 1944. године. Симо Зарић ће бити оптужен за ратне злочине у Грађанском рату у Босни и Херцеговини које је починио над муслиманским и хрватским становништвом. Та апсурдна оптужба подигнута је против човека чија је жена муслиманка, а сва деца ожењена и удата за лица хрватске или муслиманске националности, и код кога је у очевој кући, у Другом светском рату, извршен невероватан злочин против српског цивилног становништва (деце, жена и стараца). *“Огледало”* је објавило сећање стрине Драгице (у два наставка - бројеви 11 и 12 из 2003. године) уз следећи уводни коментар уредништва:

“Босански Србин” Симо Зарић ових дана је у Хагу, у очигледно монтираном процесу, осуђен на шест година затвора за “ратне злочине” То “суђење” невином човеку, који се добровољно предао да би доказао своју невиност, покренуло је многе асоцијације и сећања сународника и земљака Симе Зарића.

У кући његовог оца Мирка (који је у то време био у немачком заробљеништву) усташе су у ноћи између седмог и осмог децембра 1944. године убили 242 мештана, међу којима и Миркову жену и петеро деце. По повратку из немачког заробљеништва, Мирко ће засновати нову породицу и једном од синова дати име Симо, по своме свирепом убијеном мезимцу из првог брака. Сарадник “Огледала” забележио је у Републици Српској сећање Драгице – Драгице Душанић (рођене Богојевић), преживелог непосредног сведока тих страшних и дуго прећуткиваних збивања из 1944. године. Та збивања свој епилог добијају у виду велике хашке инверзије, где преживеле жртве седе на оптуженичкој клупи, а потомци целата сведоче.

СТРАШНО СЕЋАЊЕ
ДРАГИЊЕ - ДРАГИЦЕ ДУШАНИЋ
О УСТАШКОМ ПОГРОМУ
У РОДНОЈ КУЋИ
ДАНАШЊЕГ ХАШКОГ ОСУЂЕНИКА

За време Другог светског рата на подручју леве обале реке Босне при ушћу у реку Саву такозвана Независне државе Хрватске (НДХ) је успоставила потпуну власт. У том делу Босне већинско становништво били су Хрвати. Једино веће српско село био је Нови Град (80% Срба), а Срби су живели (помешани са Хрватима) и у селу Дубица Доња (45% Срба). Центар Дубице Доње био је настањен Србима као и засеоци Трњак, Лубари и Струке. Моји су живели у српском засеоку Трњак и граничили смо се са хрватским засеоцима Војскова, Осјечак, Папучија и Зорице који су такође припадали Доњој Дубици. До рата није било већих конфликта на међунационалној основи. Међутим, са стварањем НДХ почињу масовна страдања Срба да би крајем 1944. године то достигло врхунац.

Ноћу између шестог и седмог децембра 1944. године усташе су отвориле Шлајз (брану која је у време великог водостаја Саве штитило село од поплава) и пуштена је вода у засеок Трњак из Саве тако да се тешко могло по селу кретати без чамаца. Све је било под водом сем неколико кућа (међу којима и наша) које су биле на малим узвишицама.

Усташе су у великом броју опколиле село. Пре подне седмог децембра су све пунолетне мушкарце мобилисали и рекли им да са собом понесу хране и новца, те да их воде на рад у Славонски Брод. У селу је било мало пунолетних мушкараца јер су многи раније (у периоду 1941 – 1944) одведени у заробљеништва по Немачкој и такозваној НДХ, многи убијени, а неки побегли из села. У селу су усташе сакупиле стотињак пунолетних мушкараца (међу њима и мога оца Томислава званог Тому). Оставили су само четири старца: мога деду Јована Богојевића, Јова Дујаковића, Митра Вујића и Милана Илинчића. Хтели су да поведу и Сава Илинчића

али је он био болестан и није могао да се креће, па су га усташе убиле у његовој кући.

Око 200 добро наоружаних усташа повело је са собом из села стотињак мештана. Одвели су их из села и зауставили се у хрватском месту Дубица Горња, где су их затворили у магазу Илије Радића. Рекли су им да ће им ту одржати говор један од усташких старешина – Петар Рајковачић. Убрзо су их све повезали и одузели новац и све вредне предмете. Одвели су их нешто даље до Баонове пустаре у селу Балеговцу и све поклали и бацили у реку Босну.

У селу је остало неколико усташа који су дошли са стране и њихов комадант је био Ивица Јакић звани Рода (био је висок и мршав). Истог дана по подне они су са нашим комшијама из хрватских засеока Војскова и Зорице покупили сав народ (од тек рођене деце до најстаријих мештана) из српског засеока Трњак и затворили по већим кућама у селу.

Хрватицу Софију (рођену Карловић) која је била удата за Србина Петра Илинчића и њихова два сина Танасија и Милана одвели су из Трњака у Војскову где је Софију и њене синове убио њен рођени брат.

Приликом сакупљања мештана неки су покушали да се сакрију. Кога су усташе приметиле да се крије, одмах су га убили. Спасло се само неколико: три дечака (Милан Вујић, Милан Арсенић и Мика Вујачић) и две жене (Босиљка Тополовац и Вида Арсенић).

Милан – Мића Вујић се сакрио код хрватске породице Михаљ у суседном засеоку Зорице. Поред њега сакрили су се још два дечака Милан Арсенић и Мика Вујичић. Они су видели да су после покоља усташе наставили да пију прослављајући стравични покољ српског народа и после тога “чврсто” поспали. То су искористили, узели су један чамац и превезли се преко Саве.

Босиљка Тополовац живела је на крају Трњака и била прва комшиница моје сестре. Када су усташе лупале на вратима куће кренула је њена јетрва и отворила врата, а Босиљка је искочила на другу страну куће и сакрила се у подрум. Касније када је изашла из подрума нашла је све своје побијене у кући, међу којима и својих двоје деце. Она је била у поодмаклој трудноћи и покушала је да се

некако извуче ка српском селу Нови Град. Вода је била велика и она више није могла даље да гази. Случајно је наишао са чамцем њен комшија Хрват и помогао јој да се спасе. Касније ће Босиљка родити здраво мушко дете.

Вида Арсенић која је имала седам или осам година сакрила се у шталу и некако у току ноћи успела да се “провуче” до српског села Нови Град и тамо остане жива.

Сакупљени народ је био затворен у куће Лазара Вујичића, Јовице Нинковића, Милана Вујића, Миће Гуњевића и Мирка Зарића где су одвели и мене са мајком. У кући Мирка Зарића (који је био у заробљеништву у Немачкој) било нас је 247 (три старца – Јован Богојевић, Јово Дујаковић, Митар Вујић - и 244 деце и жена, међу којима жена Мирка Зарића са петоро своје деце старости до 12 година – једно од њих је био и осмогодишњи Симо). Све су нас угурали у две веће просторије. Били смо “набијени ко кутија шибица”. У трећој просторији биле су наше комшије Хрвати који су се опијали.

Када је пао мрак они су прво бацили бомбе у наше просторије, а затим некако отворили врата и на смену онако пијани улазили и масакрирали нас секирама. Са мајком сам била одмах до врата тако да су сви газили по мени, а онда сам добила два ударца секиром у пределу стомака и главе и онесвестила сам се.

После извршеног масакра пијане комшије су отишле својим кућама у засеке Војскова и Зорице. Током ноћи дошла сам свести. Моја мајка, која ме је штитила својим телом, била је сва исечена али је још била жива и рекла ми је “бежи, где било”. Убрзо је издахнула. Просторија је била пуна крви. Чули су се јауци преживели. Од нас 247 који су били затворени у кући Мирка Зарића прву ноћ покоља преживело је само десет.

Група лакше повређених и снажнијих (Ружа Ракић, Босиљка, Мара и Ружа Вујић) нашла је чамац и успело да се превезе (преко реке Саве) до села Јаруге. Осталих нас неколико који смо били теже повређени (ја, која сам тада имала 14 година, те Босиљка Ракић (24 године), Милка Зарић (19), Мара (11), Илија (9) и Драгиња (7) Угљешкић успели смо некако да се попнемо на једну шталу у сусед-

ству где је било смештено сено. Свануло је јутро и наше комшије из засеока Војскова и Зорице долазе копају велику јаму и у њу закопавају 237 својих суседа из засеока Трњак који су побијени претходне ноћи. Онда су по нашим кућама купили и одвозили вредније ствари и у своје засеоке одвели и сву стоку.

На тавану штале смо на великој хладноћи, без воде и хране провели пет дана. Усташке страже су се стално кретале по Трњаку. Мала Драгиња, којој је била сломљена и рука и нога није могла да трпи болове, па је њен брат Илија, да усташе не би чуле њене јауке, држао своју руку на њеним устима. У једном моменту усташе су чуле њен јаук и повикале *Неко се чује на штали. Неко је остао жив. Донесите љестве*. Када сам то чула ја сам се завукла дубоко у сено. Неколико усташа се попело на шталу и наредило свима да се спусте низ љестве. Питали су да ли има још неко да је остао жив. Одговорили су да је само њих петоро остало у животу. Усташе су мало прегледали сено али ме нису приметили.

Наредили су свима да се спусте низ љестве. То су учинили Милка, Мара и Илија, али тешко повређене Босиљка и Драгиња то нису могле. Усташе су низ љестве спустиле малу Драгињу, а Босиљку су убили на штали и одозго је бацили. Затим су убили и остале и свих петоро сахранили у јаму коју су ископали.

Усташки старешина је рекао да сви морају да иду на неки састанак и да на стражи остану двојица. Чула сам како већа група усташа гази по блату и улазе у чамце (који су били 20-ак метара удаљени од нас) и одлази. Полако сам се извукла из сена и провирила у двориште и видела да су на стражи остали Божо Радош и Андрија Лизатовић из Војскове. Били су у цивилним оделима са пушкама на раменима. Ја сам их знала из виђења јер су били комшије моје сестре Љепосаве која је била удата у породицу Тополовац и чија кућа је била на крају Трњака и граничила је са њиховим кућама у Војскови. Више нисам могла да издржим болове, глад и жеђ. Одлучила сам да им се јавим, па шта буде. Већ је полако падао мрак. Позвала сам Божу. Његово име сам запамтила јер је пијан са секиром улетео после бачене бомбе у нашу просторију и викао: “*Ја сам Божо Радош. Једва сам чекао да убијам.*” Тада нисам знала да се други зове Андрија.

Наредили су ми да сиђем и питали ме ко сам и како сам остала жива. Рекла сам да сам кћерка Томе Богојевића и да сам се сакрила у сену. Када су ме угледали били су изненађени и некако уплашени. Рекли су да ме не би могли познати јер сам била сва избличена и сва црвена од људске крви. Молила сам их да ме не убију и да нисам ништа крива. Одговорили су да нико није крив, али је наређено да сви морају бити побијени. Затим су ми рекли да се поново попнем на шталу, а они морају да обиђу терен.

Убрзо су се вратили и наредили да поново сиђем. Чинило ми се да ћу од страха да умрем. Само сам мислила да ли ће ме убити пушком или ће ме заклати ножем. Молила сам их да ме не убију. Рекли су да ме неће убити и упитали да ли ћу ја њих спасти ако то буде потребно. Питали су ме да ли се сећам како су остали побијени у кући Милана Зарића. Рекла сам да сам се одмах онесвестила и да ништа не знам. Дали су ми комад топле погаче. Нисам могла ни да једем него сам је прислонила уз тело и тако ми је пријала та топлина.

Повели су ме до чамца, ставили у средину и прекрили неким стварима. Ништа нисам видела. Чула сам када их неколико пута заустављају друге усташе и питају ко су. Одговарали су да су стража и да су пошли на вечеру. Пропуштали су их и напомињали да морају брзо да се врате са вечере.

Убрзо је чамац стао уз малу узвишицу где су биле куће Боже и Андрије. Андрија је отишао својој кући, замрачио прозоре и дошао по мене и увео ме у кућу. Била је то мала, сиромашна кућица. У кући ме дочекала његова жена Луција звана Луја. Загрлила ме је и почела да гласно плаче. Она је била добра пријатељица са мојом старијом сестром Љепосавом. Андрија је рекао жени да ме окупа, нахрани и крије чак и од њихове двоје мале деце. Луција ми је помогла да се оперем, дала ми неку њену одећу и пре него што ће се деца да пробуде сакрила ме на тавану куће где је био кукуруз. Тих дана је било посебно хладно и чинило ми се да ћу се укочити од хладноће.

Свакодневно су преко разгласа Хрвати обавештавани да не смију никог од Срба да сакрију. Уколико негде неког Србина нађу

цела породица која их је крила биће стрељана. Учестали су и претреси кућа. Једном су ме затрпали у кукуруз на тавану и контрола ме није приметила. Онда су ме Андрија и његова жена једне ноћи одвезли чамцем до њихове садевене кукурузовине и ту крили јер су сазнали да поново иде контрола која ће темељно све куће прегледати.

Видела сам да су и они уплашени и не знају шта да раде. Испричала сам им да је моја мајка била најбоља пријатељица са Миљушком која се као удовица преудала у село Јаруге које се налазило одмах преко Саве у Хрватској. Њена кћерка, Мира Михаљ живела је у суседном хрватском засеоку Зорице и од детињства се дружила са мојом старијом сестром Љепосавом. Андрији и његовој жени сам рекла да би ме Мира Михаљ сигурно прихватила. Андрија се упутио у Зорице и када је пролазио поред њене куће напали су га пси. Из куће је изашла Мира, отерала псе и позвала га у кућу на пиће уколико не жури. Распитивала се за покољ у Трњаку. Плакала је и рекла Андрији да јој је жао свих, али да не може преболети своју најбољу пријатељицу Виду Богојевић (моју мајку Видосаву звали су Вида) и њену породицу.

Тада јој је Андрија рекао да није случајни пролазник већ је са намером дошао код ње да јој каже да је код њих Видина кћер Драга (моје крштено име је Драгиња али су ме сви тада звали Драга, а сада ме зову Драгица) која је преживела покољ. Договорили су се да ме Андрија доведе код Мире ноћу пред католички Божић, јер ће тада због славља будност усташа бити слабија.

Тако је и учињено. Ту ноћ Мира је позатварала своје псе, угасила светла у кући и оставила откључана врата. Када ме је Андрија довео Мира ме је загрлила и дуго држала у загрљају и само плакала. Породица Михаљ је код себе крила и 15-огодишњег Милана - Мићу Вујића.

Другог дана католичког Божића Мира се договорила са својим девером Антуном, који је био командир стража, да на једном месту остави већи слободан простор на Сави куда је Мира Мићу и мене одвезла у Хрватску њеној мајци. Убрзо се у Зорицама сазнало да је Мира спасла двоје српске деце из Трњака и она више није смела да се врати него је са нама остала код мајке.

Тако је стравичан усташки покољ преживело само нас десетак, а убијено је само у току једне ноћи (између шестог и седмог децембра 1944. године) укупно 601 становник засеока Трњак, а међу њима и сви моји: деда, мама, тата, сестре и њихови мужеви и деца. Поименични списак (са наведеним старосним добом) свих убијених, као и 242 убијених само у кући Мирка Зарића налази се у књизи коју су објавили Миленко Ристић и Милан Боројевић (*Срби у паклу усташког геноцида*, Београд, 1999.)

Тако је страшно сећање стрине Драгице први пут јавно објављено у београдском недељнику *Огледало*. Оно што није објављено, а што такође треба забележити јесте податак да је, у исто време, када се то догађало у засеоку Дубица Доња – Трњак, до убистава долази и у другом засеоку истога села – Центар. О страдању становника засеока Дубица Доња – Центар, почетком децембра 1944 године, у наведеној књизи (*Срби у паклу усташког геноцида*, Београд, 1999.), записано је и следеће: *Мада су била прошла два месеца како је Београд био ослобођен, усташе и усташка власт и даље упорно ради на уништавању српског народа.*

Шестог децембра 1944. године из Доње Дубице – Центар позвано је 47 људи (“ради упућивања у радну домобранску бојну”), које су запрежним колима упутили у Босански Брод. Због злочина које су усташе чиниле може се рећи да су људи једва чекали да оду из села, тако да су упућивање у радну домобранску јединицу (којих је и раније било) прихватили као награду, јер је то значило привремено мир и какву-такву сигурност.

Прва група од 21 човека заустављена је у Кадру, а затим одведена на обалу реке Саве, у Ракића долачу. Тамо су их усташе све поклале. Истога дана, само неколико сати касније, друга група од 26 људи заустављена је у Доњем Свилају и затворена у стару кућу Мартина Бенића. Срби из те групе навече су везани жицом, одвођени на мост преко Великог канала и тамо свирепо убијени – поклани. Сведоци овог усташког злочина су Триво, Максим и Мирко Драгић, који су успели побегнути.

И наредног дана, седмог децембра (не знајући за судбину својих мештана који су се претходног дана одведени из села у

мобилизацију), за радну домобранску јединицу одазвало се 67 Срба, од којих су усташе 61 затворили у Драгића дућан, а шест у Драгића магазу. Навече су их поубијали, а затим утоварили у запрежна кола и бацили у реку Босна.

У Драгића дућану су их убијали митраљеском паљбом кроз прозор. Рањенима су живот докрајчивали – клањем. У дућану се пре овог масакра чула песма пркоса: “Никад Србин кукавица није, смрт га гледа он се на њу смије.” Ову песму певали су Велимир (Милана) Боројевић и Марко (Симе) Горановић, звани Чича. Шесторицу људи који су били затворени у Драгића магази (Стефан - Стево Драгић, Лука Боројевић, Светозар Ђурић, Стефан - Стево Горановић, Драгослав Дервенић и Михаило – Мики Милојевић) усташе су убиле на веома ужасан начин. Живе су их гулили.

...Коначно ослобођење овог краја уследило је тек 25. маја 1945. године, када је пао градић Оцак и село Влашка Махала. Тада је сломљено и последње усташко упориште, уништен усташки осинак. Ту је завршена и последња битка против фашизма у Европи.

У споменутој књизи наведена су стратишта, датуми убијања Срба из села Дубица Доња и списак жртава – презиме и име, име оца и године старости у моменту убиства. На том списку је 601 становник убијен из засеока Трњак и 149 становника засеока Центар села Доња Дубица. Међу убијенима 333 жртве су имале мање од 15 година (132 деце до пет година старости, 118 од пет до десет и 83 од десет до петнаест година).

Чича Вељко и стрина Драгица имају троје деце: Веру (1953), Љиљану - Љиљу (1955) и Бранка - Бају (1958), четворо унучади и једно праунуче.

Богосав је рођен 1928, а умро је 2002. године. Био је ожењен Љепосавом Минић (1930-1995) из Дубице Доње (Шамац). Сахрањени су у Дубици Доњој. Имали су два сина и кћерку.

Чича Богосав и његов најмлађи брат Милан оженили су се рођеним сестрама - Љепосавом и Цвијетом – из Дубице Доње. Пошто су мама, Љепосава и Цвијета сестре од стричева (мамин отац Марко и њихов отац Стево су рођена браћа), истовремено сам добио два нова тетке - чичу Богосава и Милана, те две нове стрине - тетке Љепосаву и Цвијету.

Чича Богосав је једно време радио и у иностранству и у центру Дубице Доње је изградио велику и лепу кућу. После Дејтонског споразума (по коме се БиХ састоји из два ентитета – Република Српска и Муслиманско-хрватска федерација) Дубица Доња је припала Федерацији и из ње су се сви Срби иселили. Куће су им уништене, а имања запуштена. На месту куће чиче Богосава направљен је војни полигон где је лоцирана хрватска војска.

Богосав и Љепосава имају троје деце: Стеву (1952), Милана (1958) и Драгицу (1964).

Анђелко је рођен 1930, а трагично настрадао 1982. године. Сахрањен је у Прибинићу на гробљу Касимовина.

Чича Анђелко је у генерацији наших очева био један од најмлађих, али и физички најлепши мушкарац, те изузетно амбициозна и интелигентна особа. Као младић примљен је на рад у милицију. Уз рад се школовао и убрзо, по завршетку студија, брзо напредовао и догурао високо у републичким органима унутрашњих послова у Сарајеву. Али и његов пад је био неочекиван и строглав. После смене Александра Ранковића, у акцији чипшења од српских кадрова, он је пензионисан 1966. године у *цвету своје младости* - како је он волео да каже. Имао је тада само 36 година.

Шармантан и успешан, он је био увек окружен лепим женама. У томе је уживао и није са одлучивао за женидбу, а потенцијалне невесте смењивале су једна другу. Када се приближавао тридесетим, па све до његовог пензионисања, стрина Драгица му је све чешће говорила да је време да се жени, поготово што је дивна девојка са којом би он тада био у вези. Али он је преко стрининих добронамерних савета олако прелазео истичући да с временом има све боље и боље девојке, те да *уколико би се сада оженио тиме би можда себи ускратио ону праву, бољу од свих које сам до сада имао*.

Изненадно пензионисање тешко је доживео и није успео да после тога организује сопствени живот. Од изразито веселе особе постао је мрзовољан. Брзо је старио и када је посумњао да болује од неизлечиве болести пиштољем је извршио самоубиство у своме стану у Сарајеву. Сахрањен је у Прибинићу поред гроба свога оца Илије.

Илинка је рођена 1931, а умрла 1944. године.

Милан је рођен 1933. године. Ожењен је Цвијетом Минић (1934) из Дубице Доње (Шамац). Живе у Дубици Доњој. Имају два сина и кћер.

Из Доње Дубице су се, поред тате, оженила и четири његова брата од стрица – Бошко, Вељко, Богосав и Милан. Чича Бошко, Богосав и Милан су се и настанили и живели у Дубици Доњој. Чича Милан је био изразито вредан и од свога имања временом направио једно од бољих у селу. После Дејтонског споразума (1995. године) са осталим је напустио своје имање у Дубици Доњој, пошто је оно по *Дејтону* припало Муслиманско-хрватској федерацији. Године 2004. обнавља кућу и покушава да оживи своје домаћинство и један је од ретких мештана који се вратио да живи у Дубици Доњој. У селу је само за време пољопривредних радова, а зиму проводи код сина у Шамцу. Поред њега у село се вратило још само неколико старачких породица. Младих и деце у селу нема. Када дође зима село поново опусте.

Чича Милан је први из поколења наших очева који је био млађи од некога из нашег поколења. Наиме, године 1933. у нашој кући рођена су три дечака: Михаило чиче Драгутина (15. марта), Милан (1. маја) и Рајко чиче Влајке (14. јуна).

Милан и Цвијета имају троје деце: Рајка (1957), Љиљана (1960) и Мирка (1963).

Милка је рођена 1935 и умрла исте године.

Јованка је рођена 1937, а умрла 1944. године.

НАША ГЕНЕРАЦИЈА

- Девеџо њоколење -

Деца Стеве (Михаило) Душанића - Липљанског (Милева, Петко, Лука, Љубица)

Милева је рођена 1933. године, а умрла 1962. године. Удала се за Светозара Јотића (1930). Имају сина (Милорада) и две кћери (Милену и Љубицу).

Милевин син Милорад (1960) са супругом Спасенијом - Спасом (1960) има два сина: Слободана (1981) и Горана (1985). Слободан је ожењен Радмилом – Радом Јелић (1984) са којом има сина Драгана (2005). Милевина кћерка Милена (1950) је удата за Стојана Мишића (1950). Милевина кћерка Љубица (1959) је удата за Радомира – Рада Маркочевића (1960) и имају кћерке Анђелку (1997) и Сандру (1998).

Петко је рођен 1934. године. Ожењен је Загорком Кошћук (1934). Петко и Загорка имају троје деце: Наду (1955), Недељка (1957) и Радмилу (1963).

Лука је рођен 1936, а умро је 2002. године. Био је ожењен Мартом Ковачевић (1939 -1986). Сахрањени су у Прибинићу у гробљу Касимовина. Лука и Марта имају сина Ненада (1961) и кћер Зору (1962).

Љубица је рођена 1942. године. Удала се за Стојана Малешевевића (1937). Имају сина Милорада (1967) и три кћери: Анку, Стојанку и Радмилу. Љубичина кћерка Анка (1969) са супругом Гораном Павловићем (1967) има кћерку Сању (1991) и сина Милоша (2000). Љубичина кћерка Стојанка (1970) удата је за Бранислава Рашковића (1963). Љубичина кћерка Радмила (1971) са супругом Драгомиром Милашиновић (1967) има сина Игорa (1995) и кћерку Ирену (2000).

Деца Данила (Михаило) Душанића - Липљанског
(Видосава - Вида, Данка и Стојанка)

Видосава – Вида је рођена 1940, а умрла 2004. године. Удала се за Марка Дубровчића у Горске Котаре. Имају две кћери: Марију (1977) и Катарину (1981).

Данка је рођена 1951. године. Удала се за Ненада Гаврића (1945). Имају три кћери: Љиљану (1970), Биљану (1974) и Данијелу (1981).

Стојанка је рођена 1956. године. Удала се за Миленка Бубића (1952). Имају две кћери: Сандру (1976) и Тању (1978).

Деца Влајка (Јован) Душанића - Липљанског
(Рајко, Недељко, Љејосава и Даринка)

Рајко је рођен 1933. године. Ожењен је био Ружицом Матић која је умрла 1993. године. Живи као пензионер у Загребу. Рајко и Ружица имају два сина: Драгана (1962), и Дарка (1968).

Недељко је рођен 1935, а умро је као дете - 1938. године.

Љејосава је рођена 1937. године. Удала се за Рајка Пешту. Имају кћерку Јелену (1958) и сина Јеленка (1961). Од сина Јеленка (ожењеног Радивојком Душанић) имају унучад Бранку (1986) и Младена (1990), а од кћери Јелене унучад Бранку (1978) и Ивана (1980), те праунуку Ивану (2001) и праунука Дарија (2003) од унуке Бранке (Јеленине) и њеног мужа Зорана.

Даринка је рођена 1940. године. Удала се за Мирка Марковића. Имају четворо деце: Милорада (1961 – 1961), Јелену (1966) удату за Миодрага Душанића, Стојка (1967) ожењеног Маријом Игњић и Стојанку (1972) удату за Николу Момчиловића. Од кћери Јелене имају унуку Јовану (1996), од сина Стојке унучад Сузану (1995) и Александра (1997), а од кћери Стојанке унучад Сапу (1989) и Николину (1996).

**Деца Драгутина (Јован) Душанића - Липљанског
(Михаило, Кристиа, Вукосава, Свето, Пејтар, Милка,
Душан, Марјан, Недељко - Неђо, Мирјана - Мира, Момир)**

Михаило је рођен 1933. године. Ожењен је Штефицом Јагодић. Михаило и Штефица имају два сина: Ненада (1959), и Желимира - Жељка (1970).

Криста је рођена 1935. године. Са Јованом Ђекићем има кћер Љиљану (1969) удату за Бранка Секулића, те унучад Бранку (1990) и Николу (1993).

Вукосава је рођена 1937. године. Удата за Мила Бајића (1937-1998) са којим има кћери Невенку (1961) и Сњежану (1963). Невенка је удата за Ивана Грачека (1959) и имали су сина Давора (1982 - 1982) и две кћерке – близанкиње Ивану и Милану (1984), а Снежана са супругом Иваном Грчићем је имала четворо деце: сина Златана (1990), кћерку Марину (1991 - 1992) и кћерке – близнакиње Марину и Ивону (1994).

Свето је рођен 1939. године. Ожењен је Станом Ђурђевић. Свето и Стана имају кћерку Драгану (1982) и сина Драгана (1983).

Петар је рођен 1941, а умро 1943. године.

Милка је рођена 1944. године. Умрла је 2005. године и сахрањена је у Баошићима (Црна Гора). Са супругом Владимиром Дувњаком има сина Драгана (1966) и кћерку Наташу (1972). Драган живи у Немачкој и ожењен је Данијелом Грос, а Наташа живи у Баошићима и са супругом Предрагом Станишићем има сина Александра (1994) и кћерку Тамару (1997).

Душан је рођен 1946. године у Посавини за време интернације наше породице. Са супругом Миланком Икић има кћерку Петру (1982).

Марјан је рођен 1948. године. Ожењен је Надом Мишић и живе у Малом Зворнику. Марјан и Нада имају две кћери Данијелу (1973) и Маријану (1976).

Недељко – Неђо је рођен 1950. године. Са супругом Стојанком Вукадиновић има две кћери: Александру (1974) и Наташу (1977).

Мирјана – Мира је рођена 1952. године. Са Анђелком Першинцем (који је несрећним случајем погинуо на послу у Немачкој) има сина Александра (1974) и кћерку Сандру (1978), а са Бором Миливојевић кћерку Јелену (1985).

Момир је рођен 1956. године. Ожењен је Вером Мартиновић (1965). Момир и Вера имају сина Арсенија (1990) и кћери близнакиње Сару и Соњу (1993).

Деца Бранка (Јован) Душанића - Липљанског
(Јован, Предраг и Ненад)

Јован је рођен 7.7.1950. године у Прибинићу. Ожењен је Татјаном (Татјана Николајевна Кириллова), рођеном у Москви. Јован и Татјана имају сина Арсенија – Сењу (5.8.1985).

Предраг је рођен 26.1.1952. године у Прибинићу. Ожењен је Надом Сенић (рођеном на Светом Стефану – Црна Гора). Предраг и Нада имају сина Стефана (15.3.1984).

Ненад је рођен 26.1.1952. године у Прибинићу. Ожењен је Савком Дамјановић (рођеном у Слијепчевићима код Брчког). Ненад и Савка имају синове: Бранислава – Банета (26.11.1984) и Предрага – Пеју (20.12.1989).

Деца Милете (Јован) Душанића - Липљанског
(Милорад, Нада, Љубица - Љуба,
Драгица, Млађен - Млађо и Мирјана)

Милорад је рођен 1943. године, а умро 1999. године. Био је ожењен Видосавом Миличић (1955). Милорад и Видосава имају кћерку Љубинку (1973) и сина Драгана (1975).

Нада је рођена 1948. године. Са супругом Душаном Миличићем има сина Бобана (1972) који је ожењен Свјетланом Марјановић (1975).

Љубица – Љуба је рођена 1950. године. Са супругом Бранком Мишићем има кћерку Лидију (1981)

Драгица је рођена 1954. године. Удата је за Миленка Купре-
шака (1953) са којим има сина Слободана (1977) и кћерку Биљану
(1982).

Млађен – Млађо рођен је 1956. године.

Мирјана је рођена 1963. године. Са супругом Миланом
Ђурићем има кћерке: Милану (1989), Миљану (1993) и Драгицу
(1998).

**Деца Војислава - Воје Трифуновића
- сина Јована Душанића - Липљанског -
(Никола и Смиља)**

Никола је рођен 1973. године и са супругом Тањом има сина
Марка (2003). Живе у Торонту (Канада).

Смиља је рођена 1983. године.

**Деца Мирка (Илија) Душанића - Липљанског
(Живко, Илија и Душан)**

Живко је рођен 1950. године и умро је као дете 1952. године.

Илија је рођен 1952. године. Ожењен је Маром Стојановић.
Илија и Мара имају сина Александра (1976) и кћерку Илму (1980).

Душан - Душко је рођен 1959. године. Ожењен је Вером
Благојевић. Душан и Вера имају сина Сенишу (1995) и кћери Јовану
(1997) и Душку (2000).

**Деца Бошка (Илија) Душанића - Липљанског
(Предраг и Јасминка)**

Предраг је рођен 1956 године. Ожењен је Миром Сјенчић.
Предраг и Мира имају кћерку Аниту (1982) и сина Борислава (1988).

Јасминка је рођена 1964. године и удата је за Едина Муста-
фића. Имају кћерку Ању (1989).

Деца Вељка (Илија) Душанића - Липљанског
(Вера, Љиљана - Љиља и Бранко)

Вера је рођена 1953. године. Удата је за Жарка Стевановића.

Љиљана – Љиља је рођена 1955. године. Удата је за Светислава Проле. Имају кћерку Слађану (1980) и сина Сашу (1984). Слађана са супругом Златком Пејић (1975) има сина Сергеја (2001).

Бранко – Бајо је рођен 1958. године. Ожењен је Винком Дујаковић са којом има сина Драгишу (1987) и кћерку Мају (1994).

Деца Богосава (Илија) Душанића - Липљанског
(Стево, Милан и Драгица)

Стево је рођен 1952. године. Ожењен је Мандом Лучић. Стево и Манда имају два сина: Дражена (1981) и Александра – Сашу (1987).

Милан је рођен 1958. године. Ожењен је Јованком Дамјановић са којом има две кћери: Љепосаву (1986) и Петру (1995).

Драгица је рођена 1964. године. Удата је за Предрага Боројевића и имају сина Светозара (1989) и кћер Богдану (1995). Живе у Аустралији.

Деца Милана (Илија) Душанића - Липљанског
(Рајко, Љиљана и Мирко)

Рајко је рођен 1957. године. Ожењен је Јелом Горановић. Рајко и Јела имају кћерку Цвијету (1981) и сина Милана (1985). Живе у Швајцарској.

Љиљана је рођена 1960. године. Удата је за Перу Крстановића и имају сина Јову (1980) и кћерку Ђурђину (1981), те унука Бору (2004) од кћери Ђурђине и зета Рада Лукића.

Мирко је рођен 1963. године. Ожењен је Недељком Душанић. Мирко и Недељка имају два сина: Слободана (1989) и Велимира (1991).

НАША ДЕЦА
- Десето поколење -

Деца Петка Стевиног
(Нада, Недељко и Радмила)

Нада је рођена 1955. године. Са супругом Драганом Душанићем имају два сина: Зорана (1980) и Слађана (1978). Зоран је ожењен Сњежаном Видаковић (1984). Слађан са супругом Невенком – Неном Враћеш има сина Синишу (2001).

Недељко - Неђо је рођен 1957. године. Са супругом Зденком Ђоровић (1967) има две кћерке: Сању (1981) и Горану (1984).

Радмила је рођена 1963. године. Удата је за Душана Гаврића (1956) са којим има два сина: Младена (1983) и Веселина (1986), те кћерку Душанку – Душку (1995).

Деца Луке Стевиног
(Нанад и Зора)

Нанад је рођен 1961 године. Ожењен је Милевом Марјановић и имају кћерку Дијану (1984).

Зора је рођена 1962 године. Удата је за Силва Грашека и има сина Жељка (1982) и кћер Мају (1984). Живе у Словенији.

Деца Рајка Влајковог
(Драђан и Дарко)

Драган је рођен 1962. године. Ожењен је Горданом.
Дарко је рођен 1968. године.

Деца Михаила Драгутиновог
(Ненад и Желимир - Жељко)

Ненад је рођен 1959. године. Ожењен је Свјетланом Жупанчић са којом има сина Владимира (1985).

Желимир – Жељко је рођен 1970. године. Из брака са Татјаном Миленковић која је умрла 2003. године има синове: Душана (1995) и Немању (2000).

Деца Свете Драгутиновог
(Драгана и Драган)

Драгана је рођена 1982. године.

Драган је рођен 1983. године.

Деца Душана Драгутиновог
(Петра)

Петра је рођена 1982. године.

Деца Марјана Драгутиновог
(Данијела и Маријана)

Данијела је рођена 1973. године. Са супругом Небојшом Божићем има кћерку Јелену (2002).

Маријана је рођена 1976. године. Удата је за Милана Радинковића.

Деца Недељка Драгутиновог
(Александра и Најаша)

Александра је рођена 1974. године. Са супругом Вукашином Адамовићем има кћерку Доротеју (1997).

Наташа је рођена 1977. године. Са супругом Драганом Јаковљевићем има сина Јована (2006).

**Деца Момира Драгутиновог
(Арсеније, Сара и Соња)**

Арсеније је рођен 1990. године.

Сара и Соња су близнакиње и рођене су 1993. године.

**Деца Јована Бранковог
(Арсеније - Сења)**

Арсеније – Сења је рођен у Бањалуци 5.8.1985. године.

**Деца Предрага Бранковог
(Стефан)**

Стефан је рођен у Брчком 15.3.1984. године.

**Деца Ненада Бранковог
(Бранислав - Бане и Предраг - Пеђа)**

Бранислав – Бане је рођен у Брчком 26.11.1984. године.

Предраг - Пеђа је рођен у Брчком 20.12.1989. године.

**Деца Милорада Милетиног
(Љубинка и Драган)**

Љубинка је рођена 1973. године. Са супругом Савом Малић
има кћерку Дијану (1994).

Драган је рођен 1975. године. Ожењен је Сањом Тепић.

**Деца Николе Воје Трифуновића
(Марко)**

Марко је рођен 2003. године у Торонту (Канада).

Деца Илије Мирковог
(Александар и Илма)

Александар је рођен 1976. године. Ожењен је Дијаном Ђурашевић.

Илма је рођена 1980. године. Име је добила по првим словима имена родитеља (Илија и Мара).

Деца Душана Мирковог
(Синиша, Јована и Душка)

Синиша је рођен 1995. године.

Јована је рођена 1997. године.

Душка је рођена 2000. године.

Деца Предрага Бошковог
(Анија и Борислав)

Анија је рођена 1982. године.

Борислав је рођен 1988. године.

Деца Бранка Вељковог
(Драгиша и Маја)

Драгиша је рођен 1987. године.

Маја је рођена 1994. године.

Деца Стеве Богосавог
(Дражен и Александар - Саша)

Дражен је рођен 1981. године. Ожењен је Александром.

Александар – Саша је рођен 1987. године.

**Деца Милана Богосавог
(Љепосава и Пеџра)**

Љепосава је рођена 1986. године.

Пеџра је рођена 1995. године.

**Деца Рајка Милановог
(Цвијета и Милан)**

Цвијета је рођена 1981. године. Удата је за Жељка Вукосављевића.

Милан је рођен 1985. године.

**Деца Мирка Милановог
(Слободан и Велимир)**

Слободан је рођен 1989. године.

Велимир је рођен 1991. године.

НАШИ УНУЦИ
- Једанаесто поколење -

Деца Недељка Петкова
(Сања и Горана)

Сања је рођена 1981. године.
Горана је рођена 1984. године.

Деца Ненада Лукиног
(Дијана)

Дијана је рођена 1984. године.

Деца Ненада Михаиловог
(Владимир)

Владимир је рођен 1985. године.

Деца Жељка Михаиловог
(Душан и Немања)

Душан је рођен 1995. године.
Немања је рођен 2000. године.

НАШИ ПРАУНУЦИ **- Дванаесѐто ѓоколење -**

Директно по мушкој линији Душанића – Липљанских још нема наших праунука, јер многи од нас имају још младу децу. Једино Љепосава (кћер чиче Влајка), од наше генерације, већ има праунуку Ивану (2001) и праунука Дарија (2003) од унукe Бранке (Јеленине).

* * *

Преглед првих шест поколења Душанића у Прибинићу (по мушкој линији) дали смо у табели број 1. Од шестог поколења надаље приказано је комплетно потомство (такође, по мушкој линији) свештеника Стевана К. Душанића, проте прибињског (табела 2), те потомство мога прадеде Васкрсија М. Душанића (табеле 3, 4, 5 и 6).

Од рођења најстаријег претка породице Душанић који је живео у Прибинићу - попа Горана (рођен је око 1700. године, како је то забележио прота Стеван К. Душанић) прошла су три столећа. Тачне године рођења и смрти првих генерација Душанића нису нигде прибележене. Оно што се зна јесте да су раније породице наших предака биле са много деце, где је разлика између најстаријег и најмлађег детета била 20 и више година, те да су многа деца умирала млада, а у животу су остајали само најздравији.

Ако се посматра пет поколења свештеничке лозе Душанића по мушкој линији, за које се знају тачне године рођења: Коста (1835) – Стеван (1866) – Светозар (1907) – Слободан (1939) – Стефан (1991) онда се може израчунати да је временски интервал између поколења доста дуг и износи 39 година, а у мојој лози Душанића - Липљанских по мушкој линији: Васкрсије (1843) – Јован (1888)

– Бранко (1917) – Јован (1950) – Арсеније (1985) временски интервал између поколења износи 35,5 година.

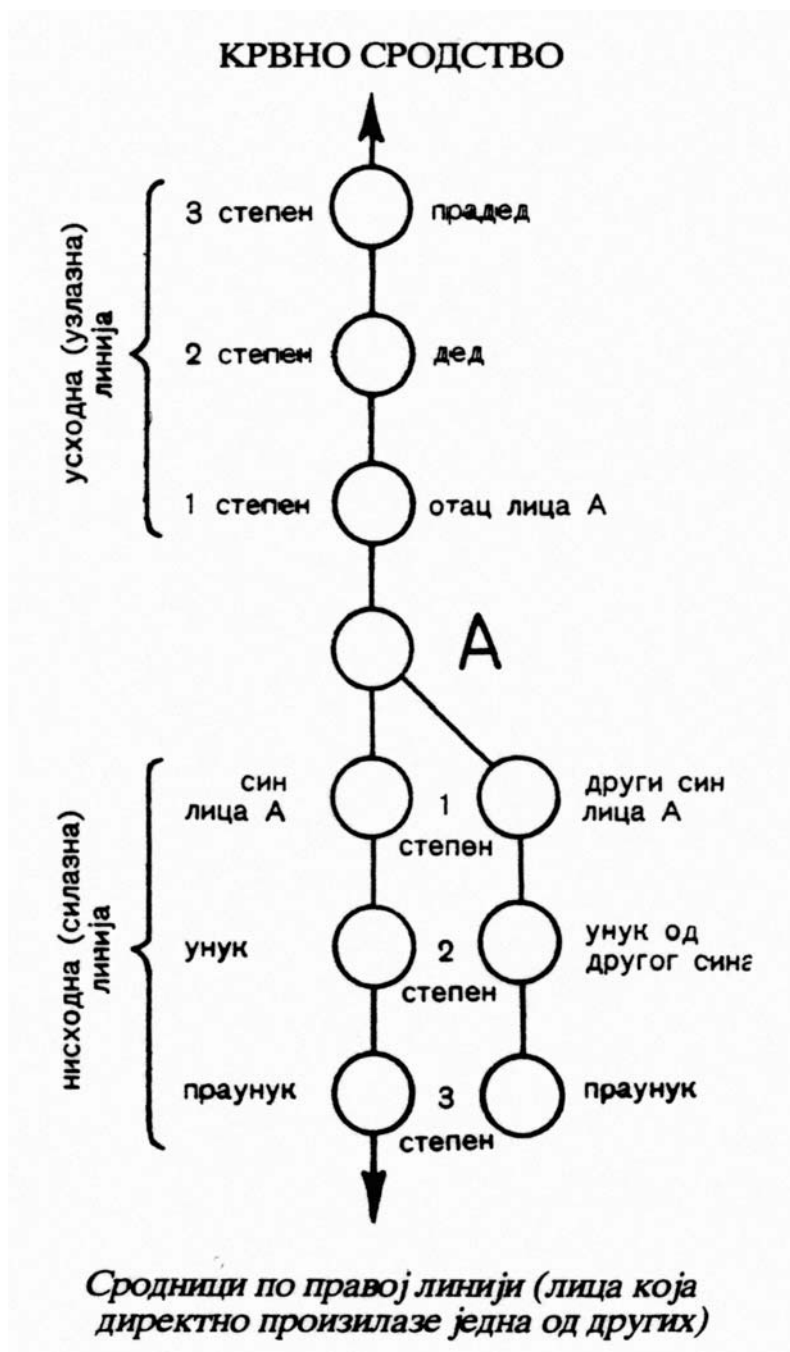
У исто време, просечни животни век Слободанових предака: прадеде Косте (1835 - 1911), деде Стевана (1866 - 1957) и оца Светозара (1907 - 1990) износио је 83,33 године, а мојих предака: прадеде Васкрсија (1843 - 1918), деде Јована (1888 - 1961) и оца Бранка (1917 - 1996) нешто краће - 75,66 година.

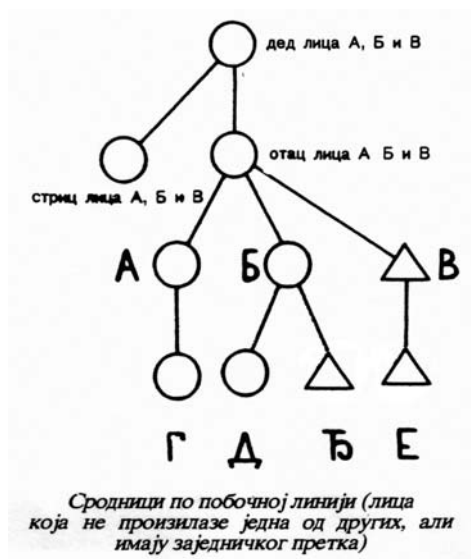
На крају нагласимо да смо у тексту ове књиге за све Душаниће из Прибинића навели седам најстаријих поколења, те потомци и осталих Душанића могу сада лакше да направе комплетне родослове својих директних предака. Поред тога, на почетку књиге навели смо податке о пореклу осталих прибинићских породица, као и о родоначелницима многих од тих породица у Прибинићу, па то може послужити осталим мештанима Прибинића да и они направе своје породичне родослове.

* * *

При прављењу породичних родослова од користи може бити и неколико напомена о сродству, пре свега о крвном сродству које представља крвну (физиолошку) везу између лица, тј. однос између два лица од којих једно произлази од другог (тзв. права линија) или која произлази од заједничког претка (тзв. побочна линија). Права линија може бити усходна, тј. од потомка ка прецима, и нисходна од претка ка потомцима. Унутар линија, сродство се рачуна по степенима (коленима).

Степен сродства је веза између два лица заснована рођењем, а број рођења између два лица означава у којем су степену сродства. У родослову се, по правилу, мушка лица означавају кружићем, а женска троуглом. Рођење се означава цртицом, па се за израчунавање степена сродства преброје цртице, што практично изгледа овако: код праве линије, цртице се броје између лица, па је лице А у усходној линији у првом степену сродства према оцу, у другом степену према деди, у трећем степену према прадеди итд, док је у нисходној линији у првом степену са својом децом, у другом степену са унучади, у трећем степену са праунучади итд.

Код побочне линије, цртице се броје усходно до заједничког претка, па нисходно од њега до дотичног лица. Према томе, лице А је у другом степену сродства са својим братом Б и сестром В, у трећем степену сродства са лицима Д и Ђ, тј. синовцем и синовицом, и лицем Е, тј. сестричином, док је лице Г у четвртном степену сродства са Д, Ђ и Е - то су тзв. браћа, односно сестре од стрица (лице Б је стриц лицу Г), или од тетке (лице В је тетка - очева сестра лицу Г) итд. Крвно сродство може бити брачно и ванбрачно. По црквеним, односно канонским законима сродством се сматрају сви потомци заједничког претка у шестом побочном кољену.

Канонско, односно црквено право познаје још и духовно сродство (сродство по крштењу или кумство), која у нашем (грађанском) праву нема значај. Сродство по усвојењу или грађанско сродство постоји између усвојиоца и усвојеника и њихових потомака, док је сродство по тазбни однос између једног брачног друга и сродника другог брачног друга.

Сродство има велики значај у праву: представља сметњу при склапању брака, представља основ за законско наслеђивање, ствара обавезу издржавања, представља основ за изузеће судије у грађанском или кривичном поступку итд.